

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 175 (3337) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Az Orelnél végrehajtott arcvonalrövidítés után

Keleten még szilárdabb lett a német arcvonal

A német nép háborút eldöntő ellenálló szelleméről ír Göbbels dr. — Rendkívül kiszélesedett a menedékjog körüli vita a török sajtóban

Stockholmból jelentik: (MTI) Az oroszok folytatják támadásaikat, az orosz nyári támadás kitűzött célját azonban meghiúsultnak lehet tekinteni — ebben a hangnemben tárgyalják Berlinben a hadihelyzetet. Egyik tudósítók szerint az oroszok legfőbb célja az volt, hogy még a tél beállta előtt birtokba vegyék Ukrajna gazdasági területét. Ez a törekvés a szovjet helyzettel függ össze, amely különösen az ellátásban mutatkozik. Orel körül újabb támadás várható. Azzal lehet számolni, hogy a szovjet csapatok átkaroló támadást kezdenek Charkov ellen, de a nagy orosz támadó hadjáratot, nagyjából meghiúsultnak lehet tekinteni. A német arcvonal, különösen az Orelnél végrehajtott arcvonalrövidítés után, még szilárdabb lett. Az oroszok annyi hadianyagot vesztek el csapataikat annyira elhasználták, hogy Berlinben nem tartják merésznek azt az állítást, hogy a vörös hadsereg nem lesz képes áttörni és felgöngyöltetni a német arcvonalat. Egy ismert német katonai szakértő azt mondja, hogy az oroszoknak nincsen semmi okuk arra, hogy győzelmi kürtöket tujjanak. A német vonalak nagyjából érintetlenek maradtak és a németek a jelenlegi vonalakból folytathatják a védekezést. Az oroszoknak Brjanszk és Charkov irányában való kísérletét a németek új csapatok odairányításával tartóztathatják.

Catania elcséreléséről Berlinben azt mondják, hogy a város mögötti új védelmiállások a hegyekben sokkal kedvezőbbek, mint a síkságon voltak.

Göbbels: „Németország minden erejének latbavetésével ki fogja küzdeni a győzelmet!”

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Völkischer Beobachter szombati számában Göbbels dr. birodalmi miniszter „Az ellenálló szellem, mint a háborút eldöntő tényező” címmel cikket ír, melyben hangoztatja, hogy az ellenségnek a német ellenállással szemben ellenintézetét támadásai a németek szilárd elhatározottságán ugyanugy meg fognak törni, mint ahogyan a fegyverek támadása megtörik az arcvonalon küzdők bátorságán. Az ellenség át akarta törni az arcvonalat és ezzel egyidejűen a német nép harciaszellemét fel akarja öröklőni. Azt hiszik, hogy Németországot a minden oldalról megindított tömegtámadásokkal térdre tudják kényszeríteni és ilyen módon hosszas és véres katonai győzelmekkel a végső győzelem kicsikarni. Egy ilyen küzdelemben az idegháborúnak is döntő szerepe van. Ezt az idegpróbát a légihadviselés terén éltük át. Amint 1940-ben a brit kormány sokkal kedvezőtlenebb politikai és katonai feltételek között arra az elhatározásra jutott, hogy a légiháborúnak egy új támadó fegyver kiépítésével alapvető fordulatot ad, ugyanez az elhatározás áll fenn már régebbi idő óta Németország részéről is. Ennek megvalósítása lassan, de biztosan megindult, ha a nyilvánosság előtt nem is lehet

még arról beszélni, hogy miként történt ennek előkészítése és hogy mikor jön el a gyakorlati megvalósítás ideje.

— Az angolok — fejezi be cikkét Göbbels dr. — olyan nemzettel állnak szemben, amely minden körülmények között és minden esetben el van határozva arra, hogy életét és szabadságát minden eszközzel megvédje és a létért vívott óriási küzdelmet csak győzelemmel fejezze be. A német

Török vélemény a „háborús bűnös” fogalmáról

Ankara. (MTI): A menedékjog körüli vita a török sajtóban hirtelen igen kiszélesedett. A lapok ezt a kérdést is külpolitikai pártállások szerint kezelik és nyilvánvalóan Szadak képviselőnek álláspontja áll a legközelebb a kormány felfogásához. Szadak azt írja, hogy ha a nemzetközi jogban lett volna olyan szakasz, amely szerint a háború alatt nem szabad menedékjogot biztosítani polgároknak, akiket valamelyik másik fél háborús bűnösöknek tart, akkor a szövetségesek nyilván nem érezték volna szükségnek, hogy jegyzéket küldjenek a semlegeseknek. Ebből az következik, hogy a szövetségesek a nemzetközi jog keretén kívül cselekedtek.

— Mi nem látunk semmi hasznát és

harciszellem a közösségnek, a népek az ügye és a nemzet minden erejének latbavetésével ki fogja küzdeni a győzelmet.

Burmában bevezetik az általános hadkötelezettséget

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A burmai hadsereg főparancsnoka ujságírók előtt kijelentette, hogy Burmában bevezetik az általános hadkötelezettséget. Egyelőre az önként jelentkezők behívására és kiképzésére szorítkoznak. A burmai haderő szorosan együtt fog működni a japán csapatokkal.

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Julius végén érkezett jelentés szerint Kiska szigetétől délkeletre az Egyesült Államok haditengerészetének egységei között tűzharc folyt le. Az ezeken a vizeken működő hadihajók a sűrű ködben hirtelen elbukkanó más amerikai hajókat japán hajóknak nézték és heves tüzelést indítottak rájuk, amit a másik oldalról is viszonzottak. Mire a helyzet tisztázódott és beszüntették a kölcsönös tüzelést, mindkét oldalon jelentős veszteséget szenvedtek.

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Domei Iroda moszkvai jelentése szerint a szovjetkormány felhívta a kuibisevi diplomáciai testületet, hogy térjen vissza Moszkvába. A japán nagykövetség ennek megfelelően ismét átteszi székhelyét Moszkvába.

gyakorlati jelleget az olasz lépésben — írja a képviselő — és nem gondolhatjuk, hogy ez a jegyzék összhangban lenne azokkal a jelszavakkal, amelyekkel a szövetségesek küzdenek. Elvben elfogadhatók ugyan, hogy meg kell büntetni azt, aki a háború szerencsétlenségeit okozta, de ez teljesen elméleti mérlegelés, mert a bűnös változik a háború eredményei szerint és mindig az a bűnös, aki elvesztette a háborút. Teljesen szükségtelen volt a semlegeseknek intézni ezt a jegyzéket, melynek nem szeretjük sem a formáját, sem a hangját. Ez a jegyzék ellentétes azokkal az elvekkkel, amelyeknek védelmét a szövetségesek hangoztatják.

Különbeféle békeutak

(P. A.) A háború viharai mögött mind élenkebben mutatkozik a béke keresésének sokféle mozdulata. Leginkább lelkekre ható, legimpozánsabb és leginkább meggyőző, ahogyan a pápa keresi a békét. Legutóbbi levele is, amit Maglione bíboros útján a világ valamennyi püspökéhez intéz, tele van a béke igazi tartalmának, az erőszak nélküli, a győzelmi hiúságok nélküli békének a gondjával és gondolatával. De a levél nemcsak eszményi célkitűzést jelent, hanem mélyenható diplomáciai cselekvést is, mert a világ összes népeinek a lelkét hívja föl, hogy másképpen gondolkozzanak és másképpen érezzenek, mint ahogyan a hatalmi versengések akarnák rendezni a világot. Mindenik hatalmi versengő a maga képére és hasonlatosságára szeretné átformálni az emberiség helyzetét, s a maga gazdasági vagy politikai presztízse szolgálatába kívánna hajtani a többi népeket.

Az ilyen hatalmi túlzások számára is külön üzenet a pápa levelében, hogy igazi béke még az erőszak győzteségével se jöhet létre. Külön üzenet az is, ahogyan a pápa különösképpen buzdítást intéz a neki annyira kedves olasz néphez, s arra kéri a nép fiait, hogy hazájuk legnagyobb fiaival vegyék fel a versenyt a maguk további magatartásában. Ez a buzdítás mintegy válaszul hangzik arra az angol-amerikai makacságra, mely változatlanul Olaszország föltétel nélküli megadását kívánja, most már kimondottan azzal a megjelöléssel, hogy Olaszország területe hadi bázisul szolgálhasson Németország ellen. Az olaszokat így saját hazájuknak egy másik nép nazája elleni kiszolgáltatására kívánják a németgyűlölő hatalmak rábírní. Az olasz haza fogalmával ez a méltatlan szerep össze nem egyeztethető. A pápa buzdítása az olasz népet csak még jobban megerősítheti, hogy tartson ki országa és becsülete védelmében.

A méltatlan békére törekvő hatalmak valahogy a gyöngeségüket is elárulták azzal, hogy Németország ellen csak úgy gondolják el a további sikeres harcot, ha árulásra bírják vele szemben az ő eddigi szövetségesét és déli szomszédját. A világ egész hadihelyzetére jellemző ez a követelés, mert összefügg azzal a mohó vágygal, hogy az oroszokkal küzdő német pontot a német haderő elvonásával meggyöngítsék, s így az európai harcot közelebb vigyék Európa szívébe. Azt képzelik, hogy így Európa többi népe is föladja a harcot és árulója lesz saját magának, s akkor a „győztesek” Ázsia visszaszerzéséért összes erejükkel a japánok ellen fordulhatnak. Hát bizony ez igen légvonalban elképzelt útja a győzelemnek. Ténylegesen azonban nagyon hosszú út, hogy csak annyi országnak önmaga elleni árulásával tartják azt még ellenfeleink is elérhetőnek.

Ehhez a küzdő népek lelkének belső összeomlása volna szükséges. Erre törekszik az úgynevezett idegháború, mely rádióüzenetekkel, sajtóirodai célzatos

közlésekkel igyekeznek a küzdelmünkben való hitet és önbizalmat megrendíteni. Igen érdekes megfigyelni, hogy az efféle közlések az ellenfelek semmi tényleges sikeréről nem adnak számot, csak azokról a szándékokról, hogy miféle további római bombázásokat és egyéb partraszállásokat akarnak majd végrehajtani, s miféle nagy utazások, megbeszélések és tervezések folynak az ellenfelek részéről újabb hadállások létesítése érdekében. Jellemző az is, ahogyan a békét tervezik ezek az idegháborús közlések, mintha minden előfeltétel ott volna az ellenfelek kezében a béke diktálására. Persze ehhez az is szükséges, hogy az orosz hadsereg orelti félmillió tömegű felőrlődését, vagy a szicíliai harcokban az angol-amerikai kifulladásos előrevándorlásokat győzelmeknek tüntessék föl; ha másképpen nem lehet, hát a közlemények címeiben. A cím például azt mondja, hogy „nyomasztó túlerőben van a szovjet-hadsereg a keleti fronton”; viszont a közlemény tartalma az, hogy ezzel a túlerővel szemben már sikeresen megküzdöttek a német és vele szövetséges seregek. A békét, az igazi békét ilyen megtévesztések nem nagyon mozdítják elő.

Az ellenfelek béketervekkel mindenestre szorgosan foglalkoznak. Hírt adott róla legutóbb a Budapesti Tudósító egyik közlése is, hogy angol polgári, egyházi és szellemi élet vezetői „békecélcsoport” névvel bizottságba tömörültek. Ilyen bizottság előtt szerepelt legutóbb Sir William Beveridge is, ki Angliát a társadalombiztosítás új tervével akarja jobb társadalmi berendezkedéshez juttatni. Beveridge a barátság szellemében kiépítendő nemzetközi kereskedelemben látja a béke tartóssága feltételét, s elégtelen együttműködés megszervezését kívánja a kapitalista és az antikapitalista államok között. Érdekesebben egészíti ki ezt a kereskedelmi béketervet az az amerikai hír, hogy Newyorkban az európai zsidók sorsát féltik az európai háború végső kifejlődése miatt. Morgenthau amerikai pénzügyminiszter ebben az ügyben üzenetet intézett egy szövetségközi bizottsághoz, melyben Sterling ellentengernagy aztán azt javasolta, hogy a szövetséges (angolszász) hatalmak közvetített úton kezdjenek tárgyalást a tengelyhatalmakkal a négy millió főnyi európai zsidóság eltelepítése érdekében.

Ime, az ellenfelek közötti megegyezés módjait is keresni kezdik már, de még csak a kereskedelem és a legtipikusabb kereskedő nép érdekében. Kell még valami további lelki emelkedés, mely az ellenfelek minden népének az igazságát meglátja. A pápa békelevele erre a lelki emelkedésre adja meg a hathatós útmutatást.

Svédország semlegességét megszilárdítja a német-svéd átutazási egyezmény megszüntetése

Berlin. (MTL.) Német illetékes helyen tájékoztatásul közlik, hogy azok a körülmények, amelyek miatt annakidején Svédországgal az átmenőforgalom kérdésében a megállapodást megkötötték, már módosultak és a megállapodás kérdése már túlhaladott.

Helsinki. (MTL.) A finn lapok stóckholmi tudósításai szerint a svéd-német átutazási egyezmény megszüntetése megszilárdítja Svédország semlegességét politikáját és kiküszöbölődik a svéd politikai életből az a tényező, amely gyakran heves vitákra vezetett a pátok között.

Chorin Ferencet és Láng Gusztávot felsőházi tagokká nevezte ki a Kormányzó

A MTI jelenti: A Kormányzó Ur a magyar királyi miniszterelnöknek a miniszterium nevében tett előterjesztésére, Gödöllőn augusztus 4-én kelt elhatározásával Chorin Ferenc dr. m. kir. titkos tanácsost, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. elnöke vezérigazgatóját és Láng Gusztáv m. kir. kormány-

főtanácsost, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének alelnökét, a Magyar Vasművek és Gépgyárak országos egyesületének elnökét, a Láng L. Gépgyár Rt. alelnök vezérigazgatóját 5 évre az országgyűlés felsőházának tagjaivá kinevezte.

Személyi változások a nagyváradi latinszertartású egyházmegyében

Nagyvárad, aug. 7. Az egyházmegyei hatóság rendeletére a nagyváradi latinszertartású egyházmegyében a következő személyi változások történtek: Dr. Hauler Pál, volt belényesi plébános és apostoli kormányzói helynök ideiglenesen átveszi a szilágyoslyó plébánia vezetését.

Lelkészi kinevezést kaptak: Tóth Imre Endrődszentlászlóra, Betuker Ferenc Eradonyba, Lengyel László Erminszentre. Dr. Szabó János ideiglenes nagyszalontai lelkesz és dr. Botár Bálint gyulai kórházi lelkesz, Marosi Endre pedig szarvasi önálló hitoktató, dr. Ópalotay János, a nagyváradi óvónőképző hittanára, dr. Virág Jero-

mos a „Magyar Lapok” és „Erdélyi Néplap” felelős kiadója lett.

Segédlelkészek lettek: Kovrig Gyula Békésszentandrason, Svetits Kálmán Váradolasziban, Péter Mihály Békéscsabán, Mátyai József Váradolasziban, Mentés Ferenc Endrődön, Sőfalvy Márton Csorváson, Fedorék Imre Orosházán, Székely Imre Debrecenben.

Debrecenbe kapott beosztást Joó Sándor.

Ujmisések közül Varga Lajos Solyomkővárra kerül önálló hitoktatónak, Zöldi András pedig endrődi segédlelkész lett.

Megszabadult a konkurenciától a dohányzó férfi

Ma egy érdekes hír futott végig a dohányzók táborában. E hírre mindenütt mosolygó férfi arcok derülnek, szinte el is felejtik azt a sok áldozatot és lemondást, amelyet az elmúlt napokban kellett átvészelniük.

Bizony nagy dolog az, amikor mindig hangoztatjuk: nem tudunk leszokni a dohányzástól — mindenről lemondunk csak erről az egyről nem — és akarva nem akarva mégis neki kell fogni az önmegtartóztatásnak. Titokban megállapítottuk, na most örülnek a nem dohányzó feleségek. Nem kell annyit zsörtölődni, hogy telefűstőlük a lakást, nem kell szóvá tenni az aggódó anyáknak, hogy már megint ég a drága pelyhedző állu ill-ju legényke fogai között a cigaretta. Amit a szép szó és könyörgés meg nem tud oldani — megoldja a háborús kényszerűség.

Ugy látszik a dohányzás terén mégis csak, hatóságilag is, a férfiakat illeti az elsőség. Nem tudom nem ez a diadalludat csalja-e a derűs mosolyt a férfiak arcára, akikkel ma a trafikoknál találkoztunk.

Egy férfi szabad szerkesztőségünkbe, alig tud szóhoz jutni. Nem tudjuk elképzelni mi történt vele. A napokban még alig lehetett szavát venni. Mert akkor is jött, de azzal, hogy nincs — jaj, nincs cigaretta. Hirtelen nem is gondoltunk előbbi bánatára s mikor derűs arcát látjuk az örömtől elakadó szavait, először azt hisszük, hogy legalább is megnyerte a főnyereményt. Pedig nem arról van szó. Lehet fontosságában talán még azt is felülmúlja az ő számára az, ami történt.

Képzelmek uraim — milyen bolcs a dohányzósok — nem is hittük volna, hogy ilyen bolcsen intézkedjék. Kiadta a trafikok részére a rendeletet, hogy a gyermekeket és nőket nem szabad trafikokkal kiszolgálni. Már meg is kezdtek az új rendelkezés végrehajtását.

No és... kérdezzük megrökönyödve. Igen megrökönyödve, mert érezzük, hogy a férfiak még csak elviselték valahogyan, de mi lesz a nőekkel, vagy inkább szegény trafikosokkal. A férfi brummog valamit és odébbáll, de a hölgyek...?

Mi lesz? Már meg is mondta nekik az egyik trafik előtt álldogáló őrmester, mikor véleményüket merték nyilvánítani és sóhajtoztak — vagy talán nem is sóhajtoztak — megmondta az őrmester úr szokás szerint ketyelés nélkül: a nők menjenek haza s ne cigarettázzanak, hanem fogassák a fakanalat. Hát ez hallatlan férfiker a mostani háborúban — lelken-dezik a szenvedélyes hirhozónk. Mi, férfiak már csak kezdünk beletörődni a dologba, már néztük is a fákalt az új műrostos dohány aratására, de mi lesz a nőekkel...

Nézzük... nézzük a boldog férfit s mikor kiperdül szerkesztőségünkbe, akkor jut eszünkbe, hogy meg kellett volna kérdeznünk, minek örül jobban — annak a pár cigarettatöbbletnek, amit kap majd, vagy annak, hogy hatóságilag letörték a férfi és női dohányosok között a konkurenciát s elűnt a porondról a füstölő Éva és megmaradt egyedül és győztesen pár cigarettával a kezében a kárörvendő Ádám. (v)

Mozik műsora:

APOLLÓ: Szíriusz.

BELVAROSI: Az erényesős.

CASINO: Párbaly semmiért.

KORONA: A 2000 pengős férfi.

A köztisztaság érdekében

A kultúra egyik jele és tokmérője a tisztaság. Valamikor azt szokták emlegetni, hogy minél keletebbre és délebbre megyünk, annál inkább tűnik el a kultúrának ezen ismertetője. Nem kis mértékben érték balkáni állapotok alatt éppen a tisztaság hiányát.

A tisztaság, nevelés és önruralom kérdése. Ha tehát valahol rendetlenség és piszok uralkodik, ott joggal következtetünk az emberek lelkiületére és gondatlanságára. A városokban tapasztalható tisztátalanságért, rendetlenségéért elsősorban azokra hárulnak a felelősség, akik azt csinálják, akikben nincs annyi érzék, hogy örüljenek annak, ha rendet és tisztaságot látnak maguk körül. Igaz, hogy ezek is szeretik bírálni a hatóságokat, hogy nem gondoskodnak a tisztaságról, de a következő pillanatban már nem tudnak annyi társaságot venni maguknak, hogy a szemetet hatóságilag elhelyezett gyűjtő helyekre vigyék.

Felszáll az ember villamosra, ott is cigarettavégek, gyümölcsmagok hevernek a padozaton, nem ritkán tekintélyes mennyiségben. Itt is azt mondjuk, hogy elsősorban azok hibásak, akik nem tudnak anélkül egy szakaszt átlutazni, hogy ne működőtenek rágószerveiket. Vagy ha már megleszik — jó tegyék meg — de ne dobálják szerteszét a magokat, hanem tegyék vissza a gyümölcsös papírba, vagy kosárba és alkalmas helyen dobják el. Az utcákon néha bizony életveszélyes esetek is fordulnak elő az eldobált gyümölcs maradványok miatt.

Naponta érkeznek be hozzánk panaszok a köztisztaság hiánya miatt. Végig mentünk az utcákon, figyelmebben körülnéztünk a villamosokon s bizony meg kell állapítanunk, hogy a panaszok indokoltak. De hangsúlyozzuk az örökös panaszokkal szemben, hogy a tisztaság elsősorban a közönség ügye. Neveljük otthon gyermekeinket is köztisztaságra. Amint a lakásban vagy az udvaron nem szabad eldobni a szemetet — legalább is így kellene lennie — éppúgy nem szabad az utcákon sem a köz részére szolgáló helyeken. A hatóságnak is kell gondoskodnia a tisztaságról, de a közönség megértése és közreműködése nélkül a leggondosabb hatósági intézkedés sem tud sok eredményt elérni. Mindenesetre szigorúbban kellene ellenőriztetni a köztisztaság ellen vétőket, hogy a makacs és megátalkodott szemetelők észretérjenek. A villamosokon meg a kalauzok figyelmeztessék az önmagukról megléledkezett utasokat. (v)

Tudja-e Ön...

... hogy a levegőben való személyes teherszállítás legrégebb eszköze az ejtőernyő? Indiában és Kínában az akrobaták már a 13. században is használták az ejtőernyőt.

... hogy míg a születésnap mindenütt örömnappal számít és már a rég népek is ismerték a születésnap ünnepségeit, egy trák néptörz a születésnapot gyásznapnak tekintette?

Teljesen szétforgácsolódott a szovjet nyári offenzívája az Orel-Bjelgorodi térségben

A támadás eredeti célját: a német vonalak áttörését sehol sem érték el. Sziciliában makacs és sikeres védelmi harcokat vívnak a németek

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda szerint a bolsevisták a mostani háborúnak eddig legnagyobb felőrlőcsatájában, mely július 5-én kezdődött, augusztus 5-ig több, mint 580.000 halottat, sebesültet és foglyot vesztek, továbbá több mint 7500 páncélos. A szovjet nyári offenzívája teljesen szétforgácsolódott az Orel-Bjelgorod térségben, amikor a német hadvezetés arra kényszerítette a bolsevistákat, hogy minden erejüket erre a pontra vonják össze. A bolsevisták több, mint 60 páncélosdandárt veszítettek és ezenkívül vesztek 50 lövészadosztályt is. További 25 páncélosdandár és 45 hadosztály súlyos veszteségeket szenvedett. Ilyen veszteségekkel fizettek a bolsevisták Orel és katonailag jelentéktelen területek elnyeréséért. A szovjetnek minden erőszítése hiábavalónak bizonyult arra nézve, hogy áttörje a német arcvonalat.

Berlin. (MTI.) A Bjelgorodi körzetnek az ellenség kezére való kerülésével, német katonai körök véleménye szerint, az orosz előnyomulás lényegében nyugvópontra jutott. A német arcvonal ennek a körzetnek elvesztése ellenére is szilárdan áll. Az elszenvedett területvesztéseket teljesen jelentéktelennek tartják. Egy meglehetősen keskeny sávról volt szó, amelynek csupán Orelnél volt nagyobb terjedelme, az úgynevezett oreli sávnak. Ezért a jelentéktelen területnyeréséért az oroszoknak óriási árat kellett fizetni. Orel Bjelgorod térségében ennek a világháborúnak legnagyobb csatája zajlott le, amely maga után vonja az orosz hadsereg felőrlődését. Olyan árat, amelyet az oroszok ebben az egyhónapos csatában fizettek, csak messzemenő és fontos célok eléréseért vállal a támadó fél. Ez a cél ebben a csatában a német arcvonal áttörése és ennek következtében egy támadási szempontból nagyjelentőségű terület visszaszerzése volt. Ezt a célt az oroszok természetesen nem érték el, ami az ő szempontjukból annál inkább sajnálatos lehet, mivel az arcvonalon a katonák adagjait élelmiszerhiány miatt éppen most voltak kénytelenek csökkenteni. Lenetséges, hogy éppen az élelmiszerben mutatkozó nehézségek arra fogják kényszeríteni az oroszokat, hogy a német arcvonal áttörésére irányuló kísérleteiket az oreli körzetben tovább folytassák. Az Orel-Bjelgorod arcvonalzakaszon eddig lefolyt harcok eredményeként, az oroszok lényegtelen területnyeréséget könyvelhetnek el. Német katonai körök véleménye szerint igen fontos tény az, hogy az orosz csapatok jelentékeny része őrlődött fel ebben a csatában, másfelől az, hogy a németek Orelnél és Bjelgorodnál is megrövidítették az arcvonalat, ami az erők jobb kihasználását teszi lehetővé. Nagyon határozottan jelen-

tették ki német részről, hogy a legcsekélyebb gondjuk sincs a keleti arcvonal miatt. Egy hadműveleti értelemben vett áttörést kizártnak tartanak, még ha az ellenség itt-ott eredményt is érne el. Kritikus helyzet a német hadsereg számára nem állhat elő.

Visszaverték a németek a bolsevisták valamennyi támadását

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti a vezéri főhadiszállásról. A véderő főparancsnoksága közli: Az ellenség a Miusz folyó mentén folytatta arra irányuló kísérleteit, hogy harcokcsik és sok csatarepülőgépet harcbevetésével visszaszerezze a napokkal ezelőtt elvesztett területet. Az ellenség ismét súlyos veszteségeket szenvedett és visszavertük. A Donec mentén meghiusultak a helyi támadások. A szovjet emberben és harcokcsikban nagy veszteségeket szenvedett. Bjelgorodnál fokozódó hevességgel tovább tartanak a harcok. Az ellenség Oreltől délnyugatra is folytatta arcvonalunk áttörésére irányuló sikertelen kísérleteit. Egy helyi betörést elrekesztünk. Elkeseredett harcokban minden ellenséges támadást visszavertünk. Egy ellenséges harcseportot, amely áttört, megsemmisítettünk. Több harcokcsit kilőttünk és többet visszavetettünk. Csapatunk a La-

Sziciliában a német csapatok kiűrtették Cataniát két nappal ezelőtt, anélkül, hogy az angolok a kiűrtést észrevették volna. Az új német vonal az Etna lábánál húzódik és jobb védelmet nyújt, mint az előbbi szakaszon, amely Cataniától délre húzódott el.

doga-tól délre is erős szovjet támadásokat vertek vissza. Erős harcok és közelharc repülőkötelékek avatkoztak be a földi harcokba és súlyos veszteségeket okoztak az ellenségnek emberben, harcokcsikban, lövegekben és járművekben. A keleti harctéren csütörtökön 209 harcokcsit és 84 repülőgépet semmisítettünk meg.

A keleti nagy harcok kezdete óta a hadsereg és az SS alakulatai egy hónap alatt 69.164 foglyot ejtettek ezenkívül 7848 harcokcsit, 3093 löveget és 1620 aknavetőt megsemmisítettek vagy zsákmányoltak. A légierő 3731 repülőgépet lőtt le. A bolsevisták ezenkívül súlyos vereséget szenvedtek. Az oreli elhárító harcokban július 5-től július 27-ig csupán a 656-ik nehézharcokcsi ezred 502 szovjet harcokcsit lőtt ki. Ezenkívül megsemmisített több mint 20 páncéltörő ágyút és 100 löveget.

Sikertelen áttörési kísérletet hajtottak végre az angolszászok Szicilia középső részén

Sziciliában az ellenség a középső arcvonalzakaszon változatlan hevességgel folytatta áttörési kísérleteit. Valamennyi támadást visszavertük és a súlyos harcokban nagy veszteségeket okoztunk az ellenségnek. Catania városát kiűrtettük az ellenség nyomása nélkül. Ezt a várost napok óta már csak evengel német előőrsök biztosították. Német és olasz harcrepülőgépek ismét megtámadták Palermo és Augusta kikötőjét. A kikötőben horgonyzó hajók közül többet megromgáltak, köztük egy nagy keres-

kedelmi hajót.

Csekély számú ellenséges repülőgép péntekre virradó éjszaka tervszerűtlenül néhány robbanóbombát dobott Németországra. A holland partok mentén lelőttünk egy ellenséges repülőgépet.

Német tengeralttjárók az ellenséges utánszállítás ellen folytatott szívós harcokban erősen biztosított hajókaravánokból, továbbá egvedül járó hajók közül összesen 43.600 tonnát kitevő hat hajót súlyosztettek el. Torpedóálatokkal még két további hajót megrongáltak.

Orel a valóságban a bolsevisták egyik legnagyobb veresége

Berlin. (MTI.) A pénteki hadijelentés kiegészítéseként a Német Távirati Irodáival a következőket közölték: A bolsevisták azon fáradoznak, hogy győzelmet alakítsanak abból a tömeghalálból, amely Orelnél érte őket. A valóságban véve Orel az egyik legnagyobb arányú szovjet vereség. A német hadvezetés az oreli arcvonalakanyarulatot arra használta, hogy meggyorsítsa a bolsevisták elvezési folyamatát. Abban a pillanatban, amikor

ez az elvezési folyamat tetőfokát érte el, semmi szükség sem parancsolta tovább az előreugró arcvonal tartását. A már kezdettől fogva gyakran rugalmas taktikának megfelelően, a német hadvezetés már régóta a legalaposabban előkészített kanyarulat és város kiűrtését úgy hajtotta végre, hogy a bolsevisták a különben is jelentéktelen városban csak leperzselt romokká találtak. A bolsevisták augusztus 5-én megpróbálták Oreltől nyugat-

ra áttörni a német vonalakat, de ez a kísérletük megakadt. Az volt a szándékuk, hogy megzavarják a német csapatok Orel területén folyó elszakadási mozdulatait. Ennek a szakasznak egy helyen tizenötöszer rohamozták a német állásokat. Minden támadásuk véres veszteséggel omlott össze a német vonalak előtt. Bjelgorod területén még nem értek véget az elkeseredett harcok. A bolsevisták itt is súlyos ember és fegyver veszteségeikre való tekintet nélkül újból és újból megismétlik áttörési kísérleteiket.

Érzékeny veszteséget szenvedett az angol-amerikai szállító hajóhad

Sziciliában Cataniától délre és délnyugatra elterülő szakaszon a német csapatok több heti előkészület után az Etna hegytömbjének déli nyulványain új magaslati állásokat foglaltak el, melyet a cataniai síkságot uralkják. A szicíliai arcvonal középső szakaszán, Paterno területén augusztus 5-én is meghiusultak a nagy erővel végrehajtott ellenséges támadások. Különösen az északamerikaiak szenvedtek veszteségeket emberben és ellátó üzemanyagban.

A brit és északamerikai szállító hajóhad is érzékeny veszteségeket szenvedett. Német tengeralttjárók hat, összesen 43.500 tonnányi gőzöst pusztítottak el, két másikat súlyos torpedóálatatok értek.

Olasz rohamcsónakok augusztus 4-ére virradó éjszaka rendkívül eredményes támadást hajtottak végre a gibraltári kikötő ellen. A kikötőbe behatolva két, összesen 15.000 tonnányi északamerikai szállítóhajót súlyosztettek el, továbbá egy tizezer tonnás tartályhajót. A legnagyobb brit tengeri erőd kikötőjébe való betörés bizonyítja az olasz tengerészet változatlan kifünő harci szellemét. Az olasz tengerészet a német bajtársakkal együtt a Földközi-tengert a britek és északamerikaiak számára veszélyes tengeri területté teszik.

Törvénnyel megszüntették a dalmáciai kormányzóságot

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti. Törvénnyel szüntették meg a dalmáciai kormányzóságot. Zára, Spalato és Cattaro prefektusai ez-ntul teendőiket a belügyminisztériumhoz függően gyakorolják, az érvényben levő törvény alapján. Zára és Ppalato kerület a 18-ik hadtest, Cattaro pedig a 6-ik hadtest körzetébe tartozik. A törvény értelmében két prefektus nyugalmába vonul.

KERESZTÉLY

HIRNEVES ZONGÓRATERME

BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 66

Salóddás sokasem érheti!

Megtörtént a nagyvárad cukrászdák osztálybesorozása

Nagyvárad, augusztus 7. Ma délelőtt 10 órakor a polgármesteri hivatalban megtörtént a nagyvárad cukrászparosok osztálybesorozása. Eszerint II-ok osztályu cukrászdák lettek: a Japport, Veres, Farkas, Péterfi, Pavri, Hnót (Apolló palota), Toncz, Illés, Molnár, Degovits, Berecz, Eszes, Fritsz, Glatz, Csont Zimányi (vált Schlésinger), Dohózi és Hrits (Széles-utca) cukrászdák.

A fenti felsorolásban nem szereplő cukrászdák a harmadik osztályba tartoznak.

40 házat oszt ki a Közléleti Szövetkezet a Horthy István telepen

Nagyvárad th. városi Közléleti Szövetkezet értesíti a többgyermekes szegénysorsú családokat, hogy a vitéz Horthy István-telepen ezében további 40 házat oszt ki hosszulejárátú törlesztéses juttatással. Pályázhatnak legalább 4 gyermekkel bír, lehetőleg katonaviselt, megbízható, nemzeti és erkölcsi szempontból teljesen kifogástalan egyének, akik egészségügyi szempontból is megfelelnek.

Az igénylők kérelmüket nyújtják be Nagyvárad th. városi Közléleti Szövetkezet igazgatóságához címezve: Gr. Teleki Pál-utca 3. szám alatt lévő hivatalba 1943. augusztus 30-ig. Ugyanott minden felvilágosítást megkaphatnak.

152 ellenséges hadihajót süllyesztettek el a japánok egy év alatt

Tokió. (MTI.) A Német TI jelentés: A tokiói rádió pénteken este jelentést közölt, amely a császári főhadiszállásnak 1942 augusztus 7-től terjedő jelentéseiből a japán haderőnek a Dél-Csendes-tengeren elért eredményeit összegezi. Elsüllyesztettek 6 csatahajót, súlyosan megromáltak négyet. Megsemmisítettek 44 cirkálót, súlyosan megromáltak 9-et. Elsüllyesztettek 37 rombolót, megromáltak 20-at. Elsüllyesztettek 40 tengeralattjárót, más módon pusztítottak el ötöt.

Egy ellenséges különleges hajó is elpusztult. Egy aknakereső hajót elsüllyesztettek, egyet megromáltak. 14 torpedóhajót elsüllyesztettek, három ismeretlen rendszerű hadihajót megromáltak. Összesen tehát elsüllyesztettek 152 ellenséges hadihajót, megromáltak 48-at. Ezenfelül 107 más ellenséges vízijárművet elsüllyesztettek és egész sort megromáltak. 2680 ellenséges repülőgépet lelőttek. 305-öt pedig megromáltak.

Kairóba költözik Péter volt jugoszláv király és a menekült kormány

Lisszabon. (MTI.) A Német TI jelentés szerint Péter jugoszláv király és a jugoszláv menekült kormány valamennyi minisztériuma Kairóba költözik, hogy minél közelebb jusson a földközi-tengeri hadszíntér katonai és politikai ütközetének színhelyéhez. Ugy tudják, hogy ezt a határozatot a brit kormány már jóváhagyta.

Jól értesült megfigyelők szerint kapcsolat van az Eden elnökletével legutóbb megtartott londoni érte-

kezlet és a jugoszláv kormány szándékai között, hogy kövesse a görög kormány és a görög király példáját, aki szintén Egyiptomba helyezte át székhelyét. Hír szerint a jugoszláv miniszterek első csoportja augusztus második felében hagyja el Londont és ott csak egy jugoszláv gazdasági küldöttség, a vöröskereszt és a béketárgyalásokat előkészítő bizottság tagjai maradnak. Ezenfelül a jelentősen megerősített jugoszláv nagykövetség tisztikara.

Mozgalmas időket élt át legutóbb a nagyvárad „lélholdas” hadosztály

Vitéz Kálmán Imre vezérőrnagy meglehangu köszönőlevelet intézett dr Gyapay helyettes polgármesterhez

Nagyvárad, augusztus 7. Vitéz Kálmán Imre vezérőrnagy az orosz harc-térről az alábbi meglehangu levélben köszönte meg dr Gyapay László helyettes polgármesternek és Nagyvárad közönségének a haditudósító ki-

állítás alkalmából rádióon közvetített megemlékezést.

Kedves Barátom!

Nagyon köszönöm Neked és a város közönségének, hogy a haditudósító kiállítás alkalmából derék

Szobrok, cimboriumok, szentségtartók, stb. Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi templomberendező és zászlókészítő vállalata Budapest, IV. Váci-utca 41 sz. Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44. 80 éves cég.

harcosaimról és rólam megemlékez. tél. Nem is gondoljtok, hogy az otthonnal való kapcsolat és a velünk való törődés mennyi lelkierőt és buzditást nyújt nekünk, ami néhez helyzetünkben.

Hadosztályom, amelyet itt a hadosztály félhold jeléről, a „lélholdas” hadosztálynak neveznek, az utóbbi öt hét alatt igen mozgalmas időket élt át. Mind magyar, mint a német haditudósítók sok-sok tényképet, filmet és hanglemezt készítettek a hadosztály működéséről. A hirodó, a rádió és az újságok mindezeket hozni fogják és így az otthonmaradt nagyváradiak és bihariak is hallani, illetve látni fogják, hogy hozzátartozóik itt a megsze idegenben megállják a helyüket és érdemessé akarják magukat tenni az otthon szeretetére és megbecsülésére.

Rádióon hozzánk intézett soraidat ismétellen köszönve szeretettel üdvözlől, őszinte tisztelő híved

1943. július 31.

v. KÁLMÁN IMRE s. k.

Állampolgári engedelmességre szólítja fel híveit a velencei bíboros érsek

Róma. (MTI.) A velencei bíboros érsek a Stefani Iroda jelentése szerint pásztorlevelet intézett papságához és híveikhez. A király képviselői és a hatóságok iránti engedelmességre szólítja fel őket.

Egy régi szüret

Irla: Paragi Istvánné

Hatalmas barackokból készült trónon, egy kirakat ablakából kinálkozott felém kedvenc gyümölcsöm, a szőlő. Az idén az első fűrt, amit láttam. Megálltam hát, hogy üdvözöljem. Kicsit tovább időztem ott, miní ahogyan az ember egy futó pillanatra megáll egy kirakat előtt. De én a szőlőfűrtön át messzebb láttam. Egy régi kedves szüret emléke suhant át a lelkemen.

Rokonaink közül az egyik meghívott szüretre. A meghívást elfogadtuk és egy szép, meleg szeptembervégi napon odaérkeztünk. Nagynénikém — aki olyan volt, mint április decemberben — és két venkisasszony leánya várt az állomáson.

Tetszett a falu, az oszlopos-tornácos ház, a rózsafával teleültetett kiskert, a baromfiudvar a mérgezpulykával, a boci, az óriási gyümölcsös az „aszalóházal”, méhessel, eldugott kispadokkal, a kerten túl elterülő, most már kopár, learatott földekkel. Messze hegyek körvonalai látszottak az alkonyban. Mindent hamar körülnyargalásztam, mert nem bírtam volna ki másnap reggelre. Hamar

le is feküdtem, hogy korán talpon lehessenek s az út is kifárasztott, álmos voltam. Iszonyu kutyavonításra, ugatásra ébredtünk. Nővéremmel ketten aludtunk a vendégszobában. Egy sarokszoba volt az utca és udvar felé. A falu összes kutyái ott adtak egymásnak találkozózt minden éjjel. Vak sötétség volt, nem mertünk ablakot nyitni, hogy elkeressük őket. De hiába is lett volna, a vendégek kedvéért a kutyák igazán nem voltak hajlandók másutt összejönni. Viszsa hullottunk hát párnáinkba, fejünkre húzva a takarót s próbáltunk aludni, ami nehezen sikerült. De végre is feloszlott a kutya-zsinat.

Örömrünk korai volt. Már világozott s a baromfiudvar díszes farktollasai rázendítettek s ébresztőt kukorékolgattak; aztán jött a kondás, csordás, libapásztor. És ami csak falun elképzelhető: minden jött. Olyan savanyu ábrázattal néztünk egymásra, hogy végre is elcacsagtuk magunkat. Így ment ez bizony nap-nap után. Két-három órát aludtunk naponta, de hát 15 és 21 éves kor olyan szép és

boldog idő, hogy tudomisen hogyan, de kibírtuk.

Végre elérkezett az ideje a szüretnek. Elindultunk korán reggel, négyes bivalyfogaton, napernyővel felszerelve. Soha nem ültem még ilyen alkalmatosságon, roppant tetszett. Csak a bivalyok nagyon lassan cammogtak s egyszer csak egyáltalán nem is cammogtak, hanem szépen beletérdeltek s lefeküdtek abba a tócsába, amely az út közepén fényeskedett. Csinálhattak azokkal akármit. Csak kérődztek békésen s néztek okos szemükkel, mintha mondták volna: Innen ugyan ki nem húztok hatókörrrel sem. Szerencsére közel voltunk már a hegy lábához, így gyalog folytattuk utunkat. A hegy legtetjén volt a szőlő. Egy kis tisztásról gyönyörű kilátás nyílt. Lábunk alatt mint sok-sok göndörszörű bárány, úgy feküdt az Avas. A felkelő nap csókjától felszakadtak a kődfátylak s ott úszkáltak az erdők fölött. El-láttunk egészen Szatmárig. Szép volt, különösen este, a sok titokzatosan csillogó, hívogató, villanyfényes város.

Nótázó és cigánymuzsika mellett szüreteltünk. Akkoriban tilos volt a magyar nóta, de mi nem törődünk semmivel; ott felett közelebb voltunk a magyarok Istenéhez, nem féltünk senkitől.

Főztük a gulyást, ittuk a jó mustot. Egyik szomszéd meglátogatta a másikat, beharangoztuk az egész hegyet.

Olyan jó volt ott a hegytetőn. Álunkat sem zavarta semmi! Csak egyszer. Éjjeli zenét kaptunk. Húzza a cigány s énekelte „Valaki”: Csak egy kislány van a világon... Csak nem tudtuk kinek szól, mert hát két kislány volt. En nem igen jöttem számításba még. De azért gondoltam néha a mesebeli királyfira, aki majd lóháton jön s magamellé kap a nyeregbe, elvisz a kacsalábon forgó kastélyába s ott boldogan élünk, míg meg nem halunk. Szerettem egyedül sétálni a fák között. Titokban reméltem, hogy egyszer csak elébem toppan az egyik ösvényen. Hallottam is egyszer lódobogást s két nagy barna szem nézett farkaszemet velem az egyik bokor mögöl. Ugy megijedtem, hogy futásnak eredtem s meg sem álltam hazáig. Pedig csak egy békésen legelésző lovacska volt, királyfi nélkül...

Most hullnak a bombák, ágyúcsőből villan a fény, a földön vértócsák hevernek s gázgomolyagok úszkálnak az égen.

Vajon milyen lesz a szüret? Ki tudná megmondani? Egyedül csak az, aki őrzi álmaikat... Bizzunk Óbenne...

SZOCIÁLIS BIZTONSÁG ÉS A BEVERIDGE-TERV

Egy újfajta társadalomszemlélet és biztosítási rendszer

A „Nép- és Családvédelem”-ben Tóth Bélától jelent meg fenti címen egy érdekes cikk. Sokat hallunk újságjainkban a Beveridge-tervről, ezért a cikk alapján összefoglaltuk a terv főbb pontjait. Szerk.

Ritkán jutott szociális reformjavaslat a legközelebbi idő alatt akkora világméretűre, mint az angol társadalombiztosítás átszervezésére irányuló s történetesen Beveridge nevet viselő tervezet. Azért emeljük ki, hogy „történetesen”, mivel a tervezet tulajdonképp egy hivatalos szakértőkből álló minisztériumi bizottság munkája, amely javaslatának megteremtése előtt a közvélemény és a szakörök minden számbajövő tényezőjének a véleményét is kikérte s ennnyiben az „illetékes fórumok” e kollektív munkájához a bizottság elnöke jóformán csak a nevet adta, hogy a kormány kívánságának megfelelően vállalja érte a felelőséget a nyilvánosság előtt.

A tervezet ugyanis más és több, mint egyszerű egyéni elgondolás, melyet valaki az angol kormány felszólítására tervezett elő. Sokkal inkább állítható, hogy a tervezet egy újfajta társadalomszemlélet félhivatalos elfogadása az angol birodalom sorsát ténylegesen irányító közigazgatás elitje részéről. Az a rendkívül élénk visszhang is, melyet a tervezet mindenütt keltett, alapjában véve ebben a kommentár által eddig elhanyagolt, de ösztönösen felismert körülményben leli igazi magyarázatát.

A javaslat közvetlen célja a társadalombiztosítás intézményének olyanmórvú kiszélesítése, hogy abban az állami minden polgára egyéni helyzetére való tekintet nélkül helyet kapjon s ezáltal oltalmat nyerjen az élet minden anyagi kockázatával és a sors megpróbáltatásaival szemben.

Az elmúlt másfélszázad liberális szabadságharcának megnyomorított milliói rájöttek, hogy az emberi jogok deklarációjában megfogalmazott szabadság, melynek a tömegek u. n. politikai nagykorúsítását kellett volna hoznia, a valóságban gazdasági kiszolgáltatottságot teremtett a kapitalista rendszer személytelen hatalmasságaival és kíméletlen haszonélvezőivel szemben. Kint, hogy a demokrácia üres formula, ha a törvény előtti egyenlőség bűvös cégére mögött nincs egy társadalmi és gazdasági szervezet, mely mindenki számára, aki dolgozni akar és tud, a mindennapi kenyér biztonságán túl megadja az emberhez méltó élet és kulturális felemelkedés lehetőségét. A szabad ragadozás ősalapjától kibontakozó első embercsoport primitív törvényeitől kezdve a modern társadalom jogi berendezkedéséig hosszú az út, de a fejlettség bármely fokán álló üzleti vagy állami képződmény legfőbb létező oka az élet és a hozzá szükséges javak megszerzését vagy megtartását fenyegető külső és belső veszélyek elhárítása. Ahol e más és más alakban jelentkező veszélyek kiküszöbölése nem sikerült, ott magának a társadalomnak a nem is a léte, de mindenestire irányítóinak tekintélye és hivatottsága vált kérdésessé, ami normálisan azok kicserélését vagy kiegészítését eredményezte.

E tárgyunktól némileg eltávolodó történetpolitikai megjegyzést pedig csak azért kockáztattuk meg, mert igénye szerint a Beveridge-terv nem csupán a társadalombiztosítás gondolatának a kiteljesítése, hanem ugyanakkor, mint említettük, egy új társadalmi koncepció érvényrejuttatásának a kezdete is. A tervezet szerzői szerint „a világtörténelemnek egy forradalmi pillanatához” érkezünk s e tényhez kell alkalmaznunk el-

határozásaink nagyságát. Ismételtlen kiemeljük, hogy bár a terv maga pusztán az angol társadalombiztosítás területén megvalósításra váró reformokra szorítkozik, a kitűzött cél sok más nemzeti és nemzetközi feladat sikeres megoldásának a függvénye s a világgazdaság mélyreható átszervezése nélkül alig képzelhető el. Az egyetemes cél: a nélkülözés megszüntetése. Megvalósításának előfeltétele azonban a nemzeti munkaerő teljes foglalkoztatottságának a biztosítása, ami viszont a népek békés együttműködése, általános gazdasági proszperitás és kiegyensúlyozott társadalmi jövedelemeloszlás nélkül szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközött feladat lenne.

Ami az új társadalom megszervezésének elvi alapjait illeti, arról a tervezet elszórt megjegyzéseiből, de legtöbbször ki sem mondott premisszáiból a következőképp bontakozik ki előttünk:

A társadalom saját tagjai munkájának köszöni létét, ezért nemcsak velük, de önmagával szemben is köteleességet teljesít, midőn azok munkaeuréképségben tartásáról, illetve helyreállításáról kötelességgel gondoskodik. Mivel azonban a munka nemcsak társadalmi érték, hanem egyben az ember egyéni boldogulásának az alapja, a viszonyoság elvénél fogva a közösségnek vállalnia kell annak a kockázatnak megosztását, mely az egyest azáltal érheti, hogy személyi vagy idegen körülmények hivatása gyakorlásában

megakadályozzák. Lévé a munkaerő is olyan tőke, melyet a polgárok egy munkás élet során úgy fogyasztanak el, hogy abból a köznek is haszna van, a társadalom természetes feladatának kell tekinteni, hogy munkából kiöregedett tagjainak segítségére legyen. Épügy segítségére kell azonban lennie akkor is, amikor fajfenntartó ösztönét követve családát alapít és gyermeket nevel, mert azzal, hogy a társadalomgazdaság új alanyait hozza létre, magának a társadalomnak az állományát újítja meg s önmagát megújítja. Meghaladó szolgálatot tesz a köznek. E társadalmi sejtkepzésnek tehát minden fontosabb ténye méltán tarthat számot az állam érdeklődésére és akik vállalják terheit, jogosan igényelhetik, hogy azok viselését a köz megkönnyítse.

A szociális biztonság a rendszere, a tervezet szerzőinek elgondolásában a következő három pilléren nyugszik: a) A megélhetéshez szükséges eszközöknek biztosítás útján való előteremtése minden olyan esetben, amikor munkahiány, betegség, vagy öregség folytán munkajövedelmétől bárki elesett. b) A család és a családban élő nő helyzetének az anyagi nehézségektől való megóvása, részben biztosítás útján (házassági, szülési, özvegyi, gyámsági, elválási, átképzési és temetkezési segélyek), részben pedig állami támogatás nyújtásával (gyermekpótlék). c) Országos egészségügyi szolgálat kiépítése, melynek orvosi, kórházi és gyógyászati segítségét mindenki ingyenesen veheti igénybe.

Eltérés a társadalombiztosítás eddigi módszereitől

A társadalombiztosítás hagyományos módszereikhez képest a tervbevetett egyetemes biztosítási intézmény több forradalmi nevezhető újítást tartalmaz. Ezek közt legfontosabb a biztosítás tényének a munkaviszonytól való függetlenítése, amennyiben a biztosítási kötelezettség az állam minden polgárára kiterjed s az intézmény szolgáltatásaiban is mindenki jövedelmi és vagyoni viszonyaira való tekintet nélkül részesül. Különbséget a biztosítottak közt a tervezet csupán koruk és keresetforrásuk általános természetét szerint tesz, mivel a biztosítás egynemű szolgáltatását e különbségekhez kell alkalmazni.

Egy másik jelentős újítás a tervnek a járulékfizetés egysége: minden biztosított egyetlen járuléknak egyetlen okmányon történő lerovása ellenében a biztosításnak azelőtt ágazatonként elkülönített összes szolgáltatására jogosulttá válik. E mellett egy-egy csoporton belül a biztosítási járuléki is azonos.

Lényeges a biztosítási terhek megosztásának új módja is, amely szerint a biztosított, a munkaadó (aki különben maga is biztosított) és az állam együttesen viselik a költségeket.

Figyelemreméltó vonása a tervnek másfelől az, hogy a nőnek, mint háziasszonynak, különleges helyet juttat a biztosításban, ezzel is elismerve azt a fontos szerepet, melyet feleség és anyaként a családban és társadalomban egyformán betölt.

Ami a tervezetben megkapó, az az aprólékos körültekintés, amellyel a tervezet előkészítői az emberi sors alakulásának úgyszólván minden olyan hajlatát mérlegítették, ahol az egyén anyagi felkészültségének elégtelensége esetleg nélkü-

lözésnek vagy nyomornak lehet a szülőke. Viszont, hogy őszinték legyünk, az egyes segélynek mértékét feltüntető számok már kevésbé beszédeselek. Szerzők nem titkolják azt a felfogásukat, hogy a támogatás mérvének olyannak kell lennie, hogy az ne csábítson a munkával szereshető jövedelem könnyű feladására, másrészt ne tegye feleslegessé az egyéni előrelátásnak az önkéntes biztosításban és takarékoságban jelentkező formáit, melyekről, mint a tőkeképzés szokott eszközeiről, a nemzetgazdaság sem mondhatna le könnyen.

Mint már jeleztük, a biztosítás terheit az állam együtt viselné az érdekeltekkel, az elsőszámú teherviselő azonban mindvégig az állam maradna. Egy összevetés szerint az alkalmazottak körülből negyedrészt fizetik csak meg azoknak a készpénzszolgáltatásoknak, amelyekben részesülnek, mintegy 610/100-at pedig az államkincstárnak kell vállalnia.

Bármily átfogó is e biztosításnak a legkisebb részletig kidolgozott rendszere, a tervezőknek számolniok kellett azzal, hogy mindig lesznek, bár elenyésző kis számmal, akik valamilyen okból kihullanak a rendszer hálojának résein s így szabályszerűen nem vehetik annak támogatását igénybe. Az ilyenek természetesen továbbra is a közjótékonyseg segítésére lesznek utalva.

A javasolt egyéb reformok közt figyelmet érdemel egy külön kormányhatóság felállítás, mely a „szociális biztonság minisztériuma” nevet viselné. Hatáskörébe tartozna majd a szociális biztosítás, az országos szegénygondozás, az önkéntes biztosítás előmozdítása és ellenőrzése s végül átvénné, amennyiben szükség lesz rá, az egyes minisztériumok

és helyi hatóságok szociális vonatkozású munkáját.

Egészeben véve a Beveridge-terv igen alapos, megfontolt munka gyümölcse, amelynek értékéből még az sem vonhat le semmit, ha netán kísérlet történnék politikai kamatoztatására. Annyi mindenestre máris bizonyosnak látszik, hogy nemcsak otthon, de Angolországon kívül is a közvélemény nehezen vonhatja majd ki magát hatása alól. Nem szakad el a multtól, melyet továbbfejleszt, de következetesen végére jár a bajnak, amit ki akar küszöbölni. Radikális, de nem erőszakos.

A pápa a békéért engesztelő és kéro imára buzdítja a keresztényeket

A Magyar Távirati Iroda római jelentése szerint levelet intézett Maglione bíboros államtitkárhoz.

Azzal kezdődik a levél, hogy *mi-közben nemcsak a hadseregek, hanem egész népek szinte a föld egész területén harcban állnak egymással, a pápa, kinek lelke tere van fájdalommal és szeretettel mindenki iránt, egy alkalmat sem mulasztott el, hogy felhívja az emberiséget a béke áldására. Minthogy azonban az emberek füle süket az ilyen atyai kérelmek számára, a pápa Istenhez, a könyörület és vigasztalás atyjához emeli tekintetét és azt kívánja, hogy mindenki hozzá emelje fel bűnbánatát és imáját.*

A Szentatya arra szándékszik buzdítani összes püspökeit, hívják fel híveiket, minél több imát küldjenek az Egek Urához és az ő Istenanyjához, amikor látják, hogy a bajok áradata szakadt a világra. Mindezt annál hatékonyabban meg lehet tenni Mária mennybemenetelének legközelebbi ünnepén, mert kérni lehet Isten Szent Atyját, aki olyan könyörülettel van az emberek szenvedéseiről.

Bocsánatot kér az emberiség büneiről, hogy szüntesse meg a gyűlöletet és az egyenlenséget, állítsa helyre az emberek között az egyetértést, hogy végre felragyogjon a keresztényi béke, amely egyedül teszi lehetővé, hogy győztes és legyőzött népek, akiket nem az erőszak, hanem az igazság köt össze, végre hosszú nyugalmat és jólétet tudjanak élvezni.

Annak a kívánságnak ad kifejezést levelében, hogy mindnyájan egyesüljünk ebben a könyörgésben és ezeket az imákat, melyeket a Szűz Anyához intézünk, a keresztényi életnek kell kiegészíteni. Azt kívánja, hogy mindenki versenyezzen a jó példa adásában és így eljön az idő, amikor a hadviselő felek harcait a testveri szeretet békés munkája követi.

Különösképpen buzdítást intéz a neki annyira kedves olasz néphez. Ezekben a sulyos időkben törekedjenek arra, hogy hazájuk legnagyobb fiaival vegyék fel a versenyt.

A pápa levele azzal zárul, hogy megbizta a bíboros államtitkár, hogy a legalkalmasabb módon közölje a levél tartalmát a világ valamennyi püspökével és küldje el nekik apostoli áldását.

A levél augusztus 5-én kelt.

Halló otthon!

Magyar dal születik az orosz tájakon

Folytatjuk tábori postánkat. Először megköszönjük Oláh Károly (F 458) honvédek szerkesztőségünk részére küldött üdvözlését. Örülünk, hogy jól érzi magát. Jelzi, hogy megkapta lapunkban közölt üzenetét. Azt üzenjük neki, hogy a szerkesztőség továbbra is a legnagyobb szeretettel áll rendelkezésére és készségesen közöljük üzenetét, csak írjon minél többet.

A következő levélben Bodó Lajos (F 458) üzeni több társával együtt, hogy jól érzik magukat és üdvözlők édes szüleit, feleségeiket, testvéreiket és összes nagyváradi ismerősüket. Ebben a levélben a következő honvédek írták alá nevüket: Bodó Lajos tizedes, Szóke Imre honvéd, Marozsán György, Csizsár Sándor, Jakab István, Fazekas Ferenc, Mányi László, Ackerman Antal őrzető, Almási János.

Bodó Lajos még egy kedves üzenetet küld egy váradi kislánynak. Nem is prózában, hanem versben írja vágyakozó gondolatait. Nem tudjuk, ki az a kislány, de azért gondoljuk ki lehet. Valószínű Dézsi Irénke lehet harctéri postánk ihletője, mert megkér bennünket, hogy az ő címére is küldjünk egy újságot. Mielőbb sorait így zengi derék katonánk:

Oroszországi dal

Tábornőznél levelemet írom,
Késő éjjel, nyári éjszakán.
Csókot küldök e levélpapíron
Hozzád te szép nagyváradi lány.
A reggelt szívszorongva várom:
Jön-e levél téled, szép babám.
Elmult egy nap, elmúlt kettő, három,
Nem kaptam, csak egy lapot csupán.
Végre mégis, ma jött egy levél,
Egy bánatos szomorú levél.
Irod, hogy mindenki rólam beszél.
Odahaza virágos az erdő,
Odahaza illatos a rét.
Hazafelé búsan száll a felhő,
Hazavágyom én már réges-rég.
Hazafelé búsan száll a felhő,
Nem él, akit vártok réges-rég.
Odahaza sírhatnak a lányok,
Gyászindulót húzhat a cigány,
Fekete gyászt ölthet már magára
Az a drága nagyváradi lány.
Odahaza virágos az erdő,
Odaház illatos a rét,
Hazafelé búsan száll a felhő,
Nem él, akit ti vártok réges-rég.

Ugy látszik, a tábornőznél szomorú nótát zengett a magyar katona lantja, mert elfogta szívét a haza utáni édes vágy. De mi azt kívánjuk, hogy a szomorú nóta maradjon csak költemény s a jó Isten segítse vissza derék költőnket minél előbb annak közelébe, akit szeret s itthon majd megkölti a vidám részét költeményének, ha ugyan a boldogságban el nem felejté a versírást.

Guzsó Imre (F 458) szüleinek üzen Kismarjára:

„Drága Édesanyám, nagyon jól vagyok, nincs semmi bajom. Minig imádkozom, hogy a jó Isten segítsen haza győzelmes hozzátok. Ne szomorkodjatok, hanem imádkozzatok értem és főleg sokat írjatok. Rokonaimat szívből üdvözlöm, ismerőseimet tiszteltem. Maradok bajtársi üdvözléssel: Guzó Imre.”

Még egy kismarjai honvéd üzen hozzártóznak Oroszországból: Vasák Gyula az 458-as tábori postáról. Kéfi feleségét és kislát, hogy ne szomorkodjanak, nincs semmi baja. A jó Isten majd

Üzent a front!

hazaségíti. Tisztelteti szüleit és minden rokonát. Ugyanezen a lapon küldi még üdvözlését három honvéd: Lamanes János, Almási János, Guzó Imre.

Sándor Ferenctől (K 523) egyszerre két tábori lap is érkezett szerkesztőségünkbe. Hálásan megköszöni a kivételes szerencsét, hogy Oroszországban is olvashatja kedvenc és régi lapját, a Magyar Lapokat. Veje együtt többen vannak a városi adóhivatalból egy helyen — ír-

ja levelezőlapján. — Névszerint is megemlíti őket: Gyapay József, Puskás Károly. A következő sorok közlését kéri: „Szeretettel üdvözlöm drága szüleit (lakás: Teleki Pál u. 19.). Ne aggódjanak értem, jól vagyok, várom a szabadságot. A Fogyasztási Adóhivatal részére szívélyes üdvözlőmet küldöm. Üdvözlöm Fráter József főszámvevő urat, valamint az összes kollegákat és az összes nagyváradi kisleányt, közülök különösképpen Marosy Ilonkát.” Aláírás: Sándor Ferenc hadp. őrmester, Gyapay Jóska és Puskás Károly.

Ezzel be is fejezzük mai tábori postánkat. Szeretettel köszöntjük Oroszországban levő honvédeinket és kérjük őket, hogy máskor is keressenek fel írásukkal bennünket.

Minden héten egy nap zárvatartanak a vendéglátó üzemek

Nagyvárad. Tegnap este a nagyváradi vendéglátó iparosok intézőbizottsági ülést tartottak. Pödör Béla elnöklete alatt. Az intézőbizottság ülésén az elnök felvetette azt a kérdést, hogy mennyiben felene meg a tagoknak az az indítvány, mely szerint a vendéglők és rokonszakmáknál heti egy-egy napi

szünnapot tartanak. A vendéglők egyhanguan elfogadták az indítványt és így rövidesen bekövetkezik az az eset, mely szerint a vendéglők felváltva, hetenként egy napon zárva tartanak, az időrendi kérések szerint. A kijelölt nap hétfő vagy kedd lesz.

Megkezdte a rádió a fronton lévő katonáknak a váradi üzenetek közvetítését

Nagyvárad. Ismeretes, hogy a nagyváradi haditudósító kiállításán a fronton harcoló katonáink részére üzenetek közvetítését vette fel a rádió. A kiállításon százával jelentkezett az üzeni akaró közönség és napokon át vették fel lemezre a híradást.

A viasz-lemezről való leadást, tekintettel a nagy anyagtorlódásra, csak pénteken reggel kezdhettek

meg a stúdió. Az üzenetek sorrendben folytatódnak. Pénteken dr. Gyapay László polgármesterhelyettes hangját hallottuk, ki a távollevő városi főispán és polgármester helyett, elsőnek üzent. Ezt követték a többi üzenetek, melyek minden bizonnal nagy örömet szereznek a váradi és biharmegyei honvédeinknek.

Versenytergályalási hirdetemény a Horthy István telep napközi otthonának felépítésére

Nagyvárad thj. városi Közlölet Szövetkezet a Horthy István Oncsatelepen építendő 510 m² alapterületű Napközi Otthon összes munkálataira nyilvános versenytergályalást hirdeti.

A munkálatok költségei szabályszerűen biztosítva vannak. Ajánlattevő a kiadott úrlapokon egyanyag és munkabérré, másrészt csak munkabérekre. Ajánlattevők csak az összes munkanemekre tehetnek ajánlatot. Ajánlatot csak a kiadott hivatalos nyomtatványokon lehet benyújtani. Költségvetési úrlapok a szövetkezet gr. Teleki Pál-u. 3. szám alatti irodájában szerezhetők be, ugyanitt tekinthetők meg az építési tervek is.

A többi évből álló ajánlatot esetleges mellékleteivel együtt zsinórtal egybe kell fűzni, a zsinór végét az ajánlat hátlapján cégszöveget tartalmazó pecséttel kell eljáratni.

Az aláírt, tanuzott ajánlatokat

sértetlen borítékban elhelyezve, pecséttel lezárva Nagyvárad thj. városi Közlölet Szövetkezet gr. Teleki Pál-u. 3. szám alatt, 1943. augusztus hó 21-én délelőtt 10 óráig személyesen, vagy posta útján kell benyújtani. Az ajánlatok felbontása ugyanezen napon, d. e. 12 órakor történik, amikor is a magukat igazolt ajánlattevők, vagy ezek meghatalmazásával ellátott képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlat borítékját a következő felirattal kell ellátni: „Ajánlat a Nagyvárad thj. Városi Közlölet Szövetkezet által építendő Napközi Otthon építésére”.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak. A szövetkezet az ajánlatok közötti árakra való tekintet nélkül, szabadon választhat.

Nagyvárad, 1943. augusztus 6.

Dr. Soós István s. k.,

polgármester, szövetkezeti elnök.

Lezuhant egy érmihályfalvi munkás

Nagyvárad Deczky Gyula, az érmihályfalvi konzervgyár munkása tegnap reggel a gyárban öt méter magasból lezuhant. Azonnal elvesztette eszméletét és súlyos zúzódásokat szenvedett, mert éppen kő volt az esés helyén. Beszállították a nagyváradi közkórházba, ahol ma röntgenvizsgálattal állapították meg, hogy nem történt-e valami komolyabb belső sérülés.

Repülőnap Marosvásárhelyen augusztus 15-én

Rendező: A Magyar Aero Szövetség megbízásából és közreműködésével a MAVAERO marosvásárhelyi kiképző kerete. A műsor kiemelkedő pontjai: Vöcsök és Pilis mintájú vitorlázógépek bemutató repülése csörlőrendszerű felszállással, három M. 22. mintájú nagyteljesítményű vitorlázógép motoros vontatású repülése kötélekben, majd műrepülő bemutatója.

Ezután következik a marosvásárhelyi haderőnkivüli motoros kiképző keret oktatóinak bemutató repülése rajkötélekben Bucker Jungmann gépekkel, majd pedig Bucker Jungmeister és Klemm 35. mintájú sportrepülőgépek műrepülése. A léggömbvadászat motoros repülőgépekkel, a Fieseler Stroh (Gólya) lassanrepülő bemutatója, végül a honvéd légierők vadászipülő alakulatának kötélekben való műrepülése.

A repülőnapot megelőzően ugyanaznap 10—12 és 14—16 óra között utasrepülés lesz a Malert Focke Wull gépeivel. Jegyelövétel az OMTH irodájában.

A repülőnap a Magyar Aero Szövetség által rendezett vitéz Horthy István csillagura célállomás. A körrepülés 14-én kezdődik s Budapest—Aknaszlatina—Kolozsvár—Gyergyóditró—Marosvásárhely utvonalon zajlik le. Résztvevői a budapesti motoros sportrepülő egyesületek legkiválóbb pilótái, akik ezzel a terjesztésműrepüléssel is meg akarják örökíteni a Magyar Aero Szövetség felejthetetlen emlékű elnökének és védnökének emlékét.

A repülőnap az erdélyi s ezen túlmenően az egyetemes magyar repülés kiemelkedő eseménye lesz, állami életünk kiválóságainak és a magyar repülés vezető gárdájának részvételével. Reméljük, hogy Erdély társadalma is minél nagyobb számban való megjelenésével veszi ki részét a közös megmozdulásból.

Hirtelen haláleset munkák közben

(Nagyvárad.) Cap József székelyhídi, jelenleg Nagyvárad, Kecskeméti-utcai 56 éves favágó pénteken a Lukács György-utca 38 szám alatti házban fát vágott. A napszám munkája közben hirtelen összeesett, orrán-száján megeredt a vér, majd rövid idő múlva meghalt.

Rövidesen kiszállott a helyszínre a rendőri bizottság, amely megállapította, hogy a szerencsétlen napszámot tüdővérzés ölte meg.

Beszállították a közkórház halottas házába.

A szovjetpropaganda Svédországban

Uralkodó lett a vörös szellem a svéd szakszervezetekben

Ma majdnem egész Európa zárt sorokban vivja élet-halál harcát a zsidó bolsevizmussal. Már azok a népek is felsorakoztak az európai harci közösségekbe, amelyek nemrég még Németország ellen viseltek háborút, hogy a mindent megsemmisítő bolsevizmustól megmentsék Európát és a saját nemzetüket.

Mivel ezek a népek vagy a saját örökön érezték már, hogy mi a bolsevizmus, vagy a maga teljes egészében felismerték a bolsevista veszélyt és jól tudják, hogy a bolsevista uralom kulisszái mögött a zsidó világuralmi törekvések állnak, a bolsevista agitációnak itt vajmi kevés sikere lenne, sőt egyáltalán meg sem tűrnék azt. A tengelyhatalmak védelme alatt álló összes európai államok immunisták már a zsidó-bolsevista méreggel szemben. De a zsidó bolsevizmus ellen harcoló európai népek köre még nincs lezárva; két olyan ország van még, amely félre állott, hogy tétlenül nézze végig azt a küzdelmet, amely őket is megvédi a bolsevista veszélytől: Svájc és Svédország. Eppen ezért ebben a két országban egészen rendkívül erővel fejt ki propagandáját a bolsevizmus és minden áron gyökeret igyekszik verni. Nyomban felismerte, hogy ezek azok az európai országok, ahol sikerrel kecselt a szovjet agitáció. A zsidó bolsevizmus tehát egyre inkább azon fáradozik, hogy ezeket a betörési helyeket kiszélesítse, majd innen kiindulva nemcsak magát Svájcot és Svédországot, hanem a szomszédos államokat is és végül egész Európát éretté tegye a bolsevizmus számára.

A svájci sajtó nagy része a bolsevizmus ártatlanságáról igyekszik meggyőzni a svájci polgárokat és Svájcban még attól sem riadnak vissza, hogy a Szovjetunió dicsőítése érdekében aktív propagandát fejtsenek ki, míg a másik oldalon mindent elkövetnek, hogy a zsidóellenes Németországot és annak vezetését gyalázzák.

Ujabbán már Svédországban is egyre tevékenyebb a bolsevista propaganda, amely különösen a szovjetügynökök élénk kémkedési tevékenységében, a zsidó-bolsevista elgondolásoknak a svéd sajtóban történő rendszeres elhelyezésében, továbbá a svéd népek és mindenekelőtt a svéd munkásságnak bolsevista eszmékkel való telítésében jut kifejezésre.

A „Parisier Zeitung” 1943. március 1-i számában a stockholmi „Aftonbladet”-ből vett feltűnő hirdás látott napvilágot, amely szerint Svédország fontos gazdasági ágaiban egyre erősödött a kommunista befolyás. A cikk többek között a következőket mondja:

„Az ércvidékeken, amelyek Svédországnak külpolitikailag legkényesebb birtokai, uralkodó lett a vörös szellem a szakszervezetekben. Ez olyan tényállás, amely figyelmet érdemel. A szociáldemokraták itt már elvesztették vezető szerepüket a szakszervezeti mozgalomban. A kommunisták Svédország egyik legnagyobb szakszervezetét már teljesen hatalmukba kerítették...”

A lap idéz továbbá a „Norbotten Kurir”-ből, amely rámutat arra, hogy a legértékesebb svéd vagyont képező ércbányáknak voltaképpen a svéd ál-

lam a tulajdonosa. A svéd állam saját üzemeiben tehát idegen érdekek istápolására hivatott párt ül. Intőleg mutat rá a továbbiakban azokra a kommunista szavazókra, amelyek az Ericson távbeszélő és szikratávíró művek, a stockholmi szállítómunkás szakszervezet és a hoforsi hadfelszerelési gyárak munkásai adtak le. Sőt az ottani fém munkások egyesületének kommunista többsége a szovjet ügynökök foglalkoztatását is lehetővé tette. Számos üzem tiltakozott a kommunista lapok terjesztésének megakadályozását célzó úgynevezett szállítási tilalom ellen.

Láthatjuk tehát, hogy a szovjet agitáció milyen eredményesen befolyásolja a svéd munkásság gondolkodását és hogy mennyire vakká teszi azzal a veszéllyel szemben, amelyben van.

Az „Aftonbladet” az alábbi intéssel fejezi be cikkét:

„Előbb-utóbb szükségessé válik, hogy semlegességünk megőrzése érdekében az idegen érdekek betolakodása előtt ajtót zárjunk, előbb, vagy utóbb — remélhetőleg amikor még nem lesz túl késő”.

És az alábbi példák is világos képet nyújtanak Svédországot egyre fokozódó bolsevizálásáról:

A bolsevista forradalom 25. évfordulója alkalmából Wallenberg ismert svéd bankház, melynek társtulajdonosa a zsidó Marcus Wallenberg, szerezsekivonatokat tartalmazó táviratot küldött Sztalinnak, melyben annak a reményének adott kifejezést, hogy nemsokára módjában áll majd újra felvenni az üzleti kapcsolatokat a Szovjetunióval. A zsidó Wallenberg ezzel a tettevel ismét csak a zsidó nagytöke és a zsidó bolsevizmus között fennálló szoros kapcsolat bizonyítékát nyújtja. Sajnálatos módon azonban egész sor svéd nagyiparos is hasonló szövegű táviratot küldött Sztalinnak. Ebből a cselekedtből nem nehéz megállapítani, hogy Svédország szellemi bolsevizálása milyen előrehaladott stádiumban van.

Hogy itt nem egyetlen, kivétel-s jelentőségről van szó, arra nézve idézzük a „Norbotten Kurir” 1942. novemberi számát:

„A bolsevista és az angol-amerikai propaganda valóságosan elárasztja Svédországot... A hírszerző irodák egyoldaluan kiválasztott híreikkel árasztják el a szegény svéd népet. A sajtót, a brassurák szerzőit, a rádiót, az irodalmat és a folyóiratok tarka tömegét mind ennek a propagandának szolgálatába állították, amelyet az országon kívüli érdekelt oldalról erőteljesebben és kiméletlenebbül folytatnak, mint valaha”.

Még világosabban bizonyítja Svédország nagyfokú bolsevizálódását az a tény, hogy a „Ny Dag” című svéd újság 1943. februári számának első oldalán a svéd kommunista pártnak alábbi felhívását közli:

„Üdvözljük a bolsevista hadsereget. Mi, Svédország forradalmár munkásai hódolatunkat fejezzük ki a dicsőséges győzelmekben és visszacsapásokban kipróbált bolsevista hadseregnek 25 éves jubileuma alkalmából Svédország dolgozó osztálya csodálattal és rokonszenvvel kíséri a bolsevista hadseregnek a német betolakodók és szövetségeseik elleni hősi

harcát. Svédország dolgozó népe tudja, hogy a bolsevista hadsereg, amikor hazáját és a szocialista Szovjetunió becsületét védelmezi, ugyanakkor megvédi minden népek jogait, hogy békében és szabadságban maguk dönthessenek sorsuk felől. Tudja, hogy Svédország békéjét és nemzeti függetlenségét is csak az ukrainai szteppéken és a Néva partján harcoló bolsevista hadsereg védelmezi meg...”

„Az a cél, amelyet a Szovjetunió nagy vezére: Sztalin József tűzött ki a bolsevista hadsereg harcai elé, megfelel a szabadságért és haladásért ielkesedő népek érdekeinek. Eljen a bolsevista hadsereg, eljen a hazájuk és éljenek a fasizmus által elnyomott

Egészen új, barbár fegyvernemnek minősítik Berlinben az angolok által használt foszforbombákat

Berlin, augusztus 7. A Wilhelmstrassen kérdést tettek fel, hogy vajjon a légiháboru terén, különösen az új harci eszközök alkalmazásában, nemzetközi jogi változások következtek-e be? A Wilhelmstrassen erre a kérdésre kijelentették, hogy bizonyos foszforvegyületeknek az alkalmazása, amelyeket a szövetségesek néhány hónap óta a német városok ellen intézett terrortámadásaiknál ledobnak, mindenesetre új, barbár fegyvernem, amelynek szörnyűségét a hadviselés semmilyen más módja sem múlja felül.

Ebben az összefüggésben rámutatnak az *United Press* hírgyűnösök egyike jelentésére, amely arról számol be, hogy Londonban a Hamburg elleni támadást mint „világtörténelemben első kísérletet” állították be, hogy „egy ilyen népszerű központot rendszeresen

Tizennégyszeresére hajtotta fel a gyémánt árakat az infláció réme

Genf-ből jelentik: A legnagyobb délafrikai gyémántbánya társaság, a „de Beers Consolidated Mines” legújabbán elhatározta, hogy egy évtizedek óta lezárt és kihasználatlan területén is megindítja a munkát. Az óriási gyémántkereslet annyira megcsappantotta a társaság gyémántkészletét, hogy fokozottabb termelés vált szükségessé. A hosszantartó háború jelentékeny konjunktúrát idézett elő a gyémántpiacon. Az 1943 első félév gyémántforgalma meghaladta az 1942 egész évi forgalmát. Az ok a csiszolt drágakövek nagy kereslete iránt az, hogy az árak a békebeli árak tizszerezése fölé emelkedtek. A spekuláció különös előszeretettel vetette rá magát a drágakövekre.

Különösen az angolok és amerikaiak sietnek vagyonukat drága-

VISZONTELADOK

figyelmébe!

Használt férfi, nőruhák, fehérneműk, cipők és egyéb használt ingóságok jutányos árban beszerezhetők.

Ha Pestre jön, saját érdekében keresen fel **GERGELY ETL G.**, Bpest VII., Erzsébet körút 32. földszint 3.

vagy fenyegetett európai népek”. — Aláírás: Svédország Kommunista Pártjának központi bizottsága.

Vajjon a nyugalmat nem ismerő és szünet nélkül a zsidó-kommunista világforradalom előkészítésén dolgozó bolsevizmussal szemben létezik-e egyáltalán semlegesség és vajjon nem volna-e jobb, ha Svédország a saját belső területén hatásosan szembe szállna a fenyegető veszéllyel, mielőtt még késő lenne?

megsemmisítsenek”. Ez olyan valóság, amely a támadás céljával tényleg nem valamely hadifontosságú berendezést, hanem magát a lakosságot jelöli meg. Amikor a Vöröskereszt annakidején rendszabályokat léptetett életbe a foglyok és sebesültek védelmére, akkor az természetesen feltételezés volt, hogy a hátsó vidéken élő asszonyokat és gyermekeket a hadviselésnek nem szabad érintenie, ezek tehát nem szorulnak tömeges védelemre.

A szövetségesek azonban nemcsak megsemmisítő háborút folytatnak azok ellen az asszonyok és gyermekek ellen, akik légtalmi pincékbe menekülnek, hanem ebben a háborúban még a legborzalmasabb eszközöket is felhasználják, amelyekről kétségen kívül el lehet mondani, hogy ellentétben állnak a nemzetközi joggal.

kövekbe fektetni, félve az inflációtól. Másrészt, tetemesen megnövekedett a kereslet az ipari gyémántok iránt is, áll ez különösen az amerikai háborús iparnál, mely nagyértékű szerszámacél, vágó- és vésőműszerek előállításához szükséges ipari gyémántokat szeretne üzemei részére biztosítani.

Az USA azonban nem rendelkezik elegendő gyémántkészlettel. Az egész világon 26.000 gyémántkészlet van nyilvántartva, akiknek legnagyobb része most is Belgiumban és Hollandiában él. Az USA adatai szerint az Egyesült Államokban 3000, Palesztinában 2500 és Délafrikában 400 gyémántkészlet él. A gyémántkészlet hazájában, Belgiumban és Hollandiában a propaganda koholmányának tartják ezt a statisztikát.

Pótanyagok és műanyagok a világgazdaságban

Az alumínium hódító útja

A háború a civilizációban hanyatlást, a termelési kultúrában azonban sokféle forradalmi fejlődést jelent. Egész műszaki életünket gyökeres változással fenyvegetik a pótanyagok és műanyagok, amelyeknek termelését a náborus világ forgalmi korlátozásai sürgetik. Sipos Sándor dr. a műanyagok kérdésének kitűnő szakembere nemrégiben az országos nemzeti klubban tartott előadásában nagy vonalban összefoglalta az anyagtermelés terén bekövetkezett nagy változásokat.

Adatai szerint ennek a változásnak keretében tartozik, bárha a szó igazi értelmében nem tekinthető pótanyagoknak, az alumínium és a többi könnyű fémek jelentőségének előnyomulása. Alumíniumot a múlt század közepén állították elő először, de 1890-ben a termelés egy év alatt az egész világon együtt még 50 tonnát sem ért el. Elektromos uton 1880 körül állították elő először alumíniumot, amelynek termelését nagy mértékben dinamógépek elterjedése tette lehetővé. 1922-ben a világ alumíniumtermelése már közel járt az évi 100.000 tonnához, 1940-ben pedig meghaladta a 800.000 tonnát. Azóta az adatokat a világ államai nem közlik, de egészen bizonyosan számolhatunk azzal, hogy az rohamosan növekedett, talán még is többszöröződött. Miután 1937-ben a nyers-

vastermelés a világon meghaladta a 100 millió tonnát, ehhez képest az alumíniumtermelés még egészen elenyésző mennyiség, de a rézhez hasonlítva, amiből 1937-ben 2,3 millió tonna volt a termelés, az alumínium már igen komoly mennyiséget jelent. Különösen fontos azért ez a viszonylat, mert a villamosági iparban az alumínium éppen a réz pótlására szolgál. De arra szolgál más viszonylatban is, tekintettel arra, hogy ma már olyan eljárásokat is kidolgozott a műszaki élet, amelyek segítségével az alumíniumot egyfelől a vasnál is merevebbé, másfelől tökéletesen oxidálámentessé lehet tenni, még pedig saját oxidálása által. Miután a föld kérgének szerkezetében a 4,2 százalékkal szerepel, az alumínium ellenben 7,5 százalékkal, könnyen kiszámítható, hogy a nehéz fémek korszakát az alumínium segítségével a könnyű fémekre való áttérés váltja majd fel. Európa szempontjából fontos, hogy a mi világ-részünk a réz termelésében csak 6,3 százalékkal részesedik, ellenben az alumínium termelésének 55 százaléka a miénk. Az alumínium gyakorlati használhatóságára jó példa, hogy 1939-ben Németországban 41.000 t alumíniumot használtak fel villamos szabadvezetékek céljaira és ezáltal tisztán csak ezen a területen 71.000 tonna vörösréz szabadult fel más célokra.

60%-át tette a világ valódi benzin termelésének. Mint az alumínium, ugyanúgy a mübenzin is Európa számára nagyjelentőségű, mert a barnaszén előfordulásoknak több, mint 97%-a Európában van.

A régebbi rendszerű műrostok mellett egészen új jellegű szintetikus textilanyagokat is gyártanak, még pedig szénből, mészből, vízből és levegőből. Ezen az úton már olyan anyagokat is nyer-

tek, amelyek savakkal és lúgokkal szemben ellenállanak és éghetetlenek, viszont ha nem égnék el, megolvadnának úgyhogy most a lágylási fok emelésével kísérleteznek.

A gumi helyettesítésére is ilyen alapokra jutott el az európai vegyésztudomány. Szénből és mészből acetylést állítanak elő és ezen az alapon fokozatosan eljutnak a nyers gumi összetételének megfelelő, de a nyersguminál használhatóbb és értékesebb buna gumiig is. A műgumi azonban felépíthető alkoholfőből is. Az oroszok burgonyából állítják elő az u. n. metylkaucszot. Az így nyert nyersgumit már vulkanizálni kell és tömítő anyagokkal tenni használhatóvá.

Új rendszerű könyvelést talált fel egy nagyvárosi főkönyvelő

Percek alatt elsajátítható

Világszenzáció az az új rendszerű könyvelési találmány, amelyet Rácz Miklós volt bírósági és ideiglenes vizsgát tett pénzügyi (adóügyi) könyvszakértő — városunk szülöttje szabadalmaztatott. A találmányt most indítja el hódító útjára Rácz Miklós.

Az új könyvelési találmány világgazdasági jelentőségű a könyvelés terén, Luco Paciolo olasz szerzetes 1494. évben rendszerbe foglalt könyvelési szabályait új, modern alapokra helyezi, lehetővé teszi a külön könyvekben, lapokon és rovatokban beírt számadatoknak egy függőleges számlarovatban való elhelyezését. Egy Pénztár-napló-főkönyv alkalmazásával egy olyan áttekinthető könyvelést nyújt, amely az összes főkönyvi főcsoport vagyoni- és eredmény számlák, valamint a nyersmérleg forgalom — és egyenleg rovatai összegének feltüntetésével lehetővé teszi a zárószámadások percek alatt összeállítását.

A főcsoport számlákhoz tartozó

részletező lapok (kartotékként, füzve, vagy kötve) teljes részletességgel feltüntetik a kívántakhoz mért csoport- és alcsoport megosztást, miáltal kis-nagy terjedelmű, bármilyen szakmabeli könyvelés, adminisztráció, statisztika és főként adóbevalláshoz kötelezően csatolandó részletes számszerű adat megoldható, végezhető.

A találmány a feltaláló nevéből alakított R-Á-C-I-Ó néven kerül forgalomba, (mely „RÁCIÓ” szó észszerűséget, értelmet jelent.) Az új könyvelési rendszerrel végezhető egyszerű-, rendes kettős) olasz, francia, német, amerikai, angol, stb.) — átiró — Hinz Ruff, Evolut, System, Holfreime stb.) gépkönyvelés és sokszorosító (írógép vagy kézirású) könyvelés, amely a számcserét zárja ki.

A „RÁCIÓ” könyvelés áttekinthető, gyors, megbízható, pontos, önellenőrzést nyújt, bárki által órák alatt elsajátítható.

Celluloze a textilipar pótanyaga

Az alumínium nem annyira pótanyag, mint inkább olyan új anyag, amelynek felhasználásához a műszaki tudás csak most fejlődött fel. A szó hétköznapi értelmében azonban jellegzetes pótanyag a cellulóze, mint a rostos anyagok mind nagyobb jelentőségű pótanyaga. A természetes textilanyagok növényi vagy állati eredetűek, újabbak pedig ásványiak is, mert hiszen a többi pótanyagok ki-fejlesztésével együtt aszbesztből, üvegből és fémekből is készítenek textilanyagokat.

1937-ben 113 millió q textilanyagot termelt az emberiség. Ebből 83 millió q volt a gyapot súlya, 18 millió q a gyapjúé, a lenre már mindössze 8 millió q, a kenderre pedig ennek a fele, 4 millió q esett. A nyersselymet mennyiségileg mindezek mellett elenyészően kis tételek kell tekinteni, évi termelése nem haladta meg a fél millió q-t. A textilipar fejlődése tehát az utóbbi időben mindig nagyobb mértékben a gyapottermelés függvényévé változott. Ugyanakkor azonban rohamosan fejlődött a cellulózettermelés, amiből 1937-ben már 240 millió q-ig állítottak

elő, tehát kétszerannyit, mint amennyi szövés-fonás céljaira ugyanabban az esztendőben termeltek. A cellulóze jelentősége tulajdonképpen akkor bontakozott ki, amikor bevonult a textiliparba pótanyagként és megindult belőle a műselyem, később pedig a műrost előállítás. Az első tömegesen használt cellulóze műrost a műselyem volt, mert ennek termelése már az első világháború alatt megindult és sok tekintetben még jobb, mint a valódi selyem. 1922-ben már 2 millió q műselymet termeltek a világ vegyi üzemei, amikor a nyersselyem termelésének a negyedrészt tette. 1937-ben már több, mint 5 millió q műselymet termeltek, 11-szer annyit, mint műselymet. A műrost termelés 1930-ban indult meg és azóta olyan rohamosan fejlődött, hogy 1940-ben már több műrostot állítottak elő, mint műselymet, mert a műrost mennyisége meghaladta a 6 millió q-t, bár a műselyemé is felülemelkedett az 5 millió-n. Ebben a fejlődésben az a nevezetes, hogy 1931-ben már 2 és negyedmillió q műselymet termeltek, műrostot még egyáltalán semmit.

Köszén, mész, levegő és víz mint pótanyagok

1940-ben a műrost és a műselyem együtt csaknem elérte a len és a kendertermés egy évi teljes mennyiségét. A műselyem és a műrost alapanyaga a köszén, amiből évente 1,3 márd q-nyit termelnek, amiből ma még csak elenyészően kicsiny mennyiség szükséges a műrostok készítéséhez, ami tehát a fejlődés számára ezen a téren korlátlan lehetőségeket ad.

Megindult azonban ezeken kívül a szintetikus anyagok egész sorának termelése is. Ezeknek az anyagoknak alapanya-

ga a levegő, a víz, köszén, barnaszén, mész, szesz és a földgáz. A levegőből állítható elő a nitrogén, barnaszénből a mübenzin és ásványolaj, szénből és mészből vagy szeszből is a műgumi, még pedig a buna és netylbuna, ugyancsak szén és mész az alapanyaga a műselyemnek és a műrostnak, szénből állítják elő a szintetikus benzint.

A nitrogénnek levegőből való előállítása a chilisálétróm termelését annyira megtámadta, hogy 1937-ben a világnak 30 millió q-nyi nitrogén feleslegéből nem egészen 2 és fél millió q származott csak Chiléből, 92%-a ellenben szintetikus eredetű volt. A mübenzin jobb, mint az eredeti benzin. Termelése a háború kitörése előtt már évi 5 millió tonnát tett, ami

Nem kell az espressot külön iparrá minősíteni

A kereskedelmi miniszter felhívására a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara felterjesztést intézett az espresso kérdéssel a minisztériumhoz. Ebben rámutat arra, hogy az espressot nem kell külön iparrá minősíteni és a kérdést önállóan szabályozni, ami egyenlő lenne a vendéglátóipari üzemek további tagozódásával. Amellett Budapesten mindössze 48 espresso-üzem működik és 48 emberért nem érdemes külön ipart felállítani. Az espresso-üzletek a nagyváros lüktető élete által teremtett, illetőleg ahhoz idomult, a közönség kívánságának megfelelő, külföldi mintájú modern kávéházak. Az espressók, kávéházak és kávéházak munkaköre nagyjából azonos és így célszerű lenne a képesítés igazolásához és engedélyhez kötött fogadó, vendéglő és kávéházi iparokkal rokoniparrá minősíteni. Ha valaki espressó-ipart akar üzni, annak kávéházra jogosító iparigazolványt kell kérnie. A cégtáblán is kötelesek legyenek az espressók a

„kávéérés” megjelölést alkalmazni, — indítványozta tovább a Kamara Kávéházaknak csak azt az ipari üzemet minősítsék, amelynek alapterülete legalább 150 négyzetméter, viszont a kávéérésnek, vagy espressónak a vendégek befogadására alkalmas alapterülete a 150 négyzetmétert ne haladja meg. (Magy. Tud.)

Szolgáltatós gyógyszertárak:

II. CSOPORT:

ARANYAS Gyógyszertár, Szt László tér 6. (M. Kain E.) 25-74.

FEHÉR KERESZT Gyógyszertár, Rákóczi-u. 2. (Pakala Gy.) 14-46.

SZENT LÁSZLÓ Gyógyszertár, Szent István-tér 1. (K. Hegedüs I.) 19-29.

MEGVALTÓ Gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 55. (Németh L.) 32-01.

A gyógyszertárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombathoz reggelig tart.

Hirdessen a Magyar Lapokban

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

LUTTOR FERENC KITÜNTETÉSE.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. Luttor Ferenc apostoli protonotárius, nagyváradai kánonok, a vatikáni magyar követség kánonjogi tanácsosának, a közélet és egyházi élet terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot adományozta.

SZALLITMÁNYBIZTOSÍTÁSOKAT: szárazföldi és vízi, vasuti és postai áruküldeményekre, pénzeslevelekre és egyéb értékküldeményekre elfogad az 1857-ben alapított legrégebbi **ELSŐ MAGYAR AL-TALÁNOS BIZTOSÍTÓTÁRSASÁG.** Helybeli képviselő: Szent László-tér 2. szám alatt minden felvilágosítással készséggel szolgál.

Első mise a szétrombolt San Lorenzo bazilika sekrestyéjében. Róma. (MTI.) A NTL jelenti: A római San Lorenzo bazilikában, amelyet július 13-án csaknem teljesen szétromboltak a bombák, pénteken a sekrestyében újra megkezdték a misézést.

Megörökítik Reményik Sándor emlékét a Radnai-havasokban. A megszállás alatti Erdély nagy magyar költőjének, Reményik Sándornak kedvelt tartózkodási helye volt Radna-Borberek. A havasok e fenséges világában született meg a „Vadvizek zúgása” című kötetének számos darabja. A borbereki földmivelésügyi üdülőtelepen nem régiben új borvízkút épült. A költő barátjának, Járosi Andor kolozsvári evangélikus esperesnek indítványára az új kút a „Reményik Sándor kútja” nevet kapja. A költő emlékét egyidejűleg megörökítik a borbereki templom és üdülőház falán is. A márványba vésett feliratokat az Erdélyi Múzeum Egyesület beszercei őszi vándorgyűlése alkalmával helyezik el Radna-Borberekben.

Külföldi nem örökölhet földbirtokot Mexikóban. Madrid. (MTI.) A NTL jelenti: Mint Mexikóból jelentik, Camacho, meikói elnök aláírta azt a határozatot, melynek értelmében külföldi nem örökölhet földbirtokot.

Értesítés

N. b. ügyfeleim és a nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy osztálysorsjegy főúr-sítási, ingatlan-forgalmi és kereskedelmi irodámat a Rákóczi-út 7. szám alól a

Nagy Sándor utca 11. sz. alá
 helyeztem át.

Tisztelettel:

VEKERDY KÁLMÁN

M. kir. osztálysorsjegy
 főúr-sítító

Romániában mindenkinek fényképes igazolványt kell magával hordania. (MTI.) A Ploesti ellen intézett bombatámadással kapcsolatban a hatóságok felhívták a lakosság figyelmét arra, hogy az ellenség időzített bombákat és oly tárgyakat dobott le, amelyek egyszerű érintésre is robbannak. Több kíváncsi lett már annak áldozata, hogy ezeket megérintette. A hatóságok csütörtökön falragaszokon figyelmeztették a lakosságot, hogy mindenki állandóan hordjon magával fényképes igazoló okmányokat.

MEGGYILKOLTAK A ZSARNOK CSALADFŐT A CSALÁD TAGJAI. A Magyar Országos Tudósító jelenti: V. Szabó Péter Cegléd Kernács-telep 8. szám alatt lakó napszámost felesége, valamint Áron nevű 18 éves és egy másik fiatalkorú fia megölték. A megindított nyomozás kiderítette, hogy a gyilkosságot elkésze-redésükben követték el, mert Szabó Péter állandóan bántalmazta családját. A csendőrként mindhármukat elfogták és a kecskeméti királyi ügyészségnek adták át.

Bármilyen

Ingatlan

adásvétel, csere vagy bérlet-
 ügyben **hízzalommal keresse fel**

MEZEI ingatlanforgalmi irodát
 Nagy Sándor u. 19. Telefon: 27-50

MADACH: EMBER TRAGÉDIAJA — JAPANUL. Tokió. (MTI.) Pénteken megjelent a „Keletázsiai magyarság” című magyar újság augusztusi száma. Hazai híreket, képeket és cikkeket közöl. Vezetőhelyen a Szent István nappal foglalkozik. Bejelenti, hogy rövidesen megjelenik japán nyelven Madach: Ember tragédiája, Imsoka Dzsuisiro tollából.

MAGYAR TÁRGYU ELŐADÁS UDINÉBEN. Ternay Kálmán, a triszti egyetem magyar lektora Triesztben előadást tartott a modern katolikus líráról, amelyben részletesen foglalkozott Harsányi Lajos, Sik Sándor, Mées László, Kocsis László, Gáspár Jenő, Mihály László és mások költészetével s szemelvényeket olvasott fel műveikből olasz fordításban.

BUTORT

színeset

MEZEI-től

Háló, kombinált és előszobák.

Konyha újdonságok.

Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

ARATNAK A FINN MINISZTEREK. Helsinki. (MTI.) Finnországban az önkéntes munkaszolgálat jegyében indult meg ezen a héten a rozsaratás. Csütörtökön érdekes összetételű munkáscsapat vonult ki a fővárosból egy környéki birtokra. A csoport tagjai között volt Lehtonen Takki és Ikonnen miniszter, valamint Vilku dr., az állami tájékoztató hivatal főnöke. A miniszterek résztvettek az aratásban, majd az 5 hektáros tábla learatása után egy sauna fürdőbe vonultak (finn nemzeti fürdő). Azután a kormány tagjai közös vacsorát fogyasztottak el az önkéntes munkásokkal.

Véres összeütközés egy amerikai városban katonai és polgári személyek között. Stockholm. (MTI.) A NTL jelenti: Az angol hírszolgálat szerint a Washington államban levő Wancouper városban kedre virradó éjszaka összeütközés támadt katonák és polgári személyek között. A rendőrség könnyfakasztó gázbombákkal szórta szét a tömeget. Három embert kórházba szállítottak, nyolcat letartóztattak.

Törött aranyat becserél,

átalakít, óratokat speciálisan
 készít aranyból. — Ekszer
 készítés, javítás

Blóz Zoltán

ékszerkészítő és aranyműves
 Szent János utca 3. sz.

EGYÓRAS ELSÖTÉTÍTÉS VOLT SZÓFIÁBAN. Szófia. (MTI.) Péntekre virradó éjszaka 2 órától 3 óra 10 percig elsötétítették Szófiát. Megbízható értesülések szerint angol vagy amerikai futár repülőgép érkezett déli irányból jövet és átrepült bolgár terület fölött.

Felhívás a kereskedőkhöz a hivatalos árjegyzék átvételére. A Nagyváradú Kereskedelmi Csarnok értesíti fűszer- és terményáru kereskedéssel foglalkozó tagjait, hogy a hivatalos árjegyzéket mielőbb vegyék át a titkári hivatalban. A régi hivatalos árjegyzék a kieserélnél visszaadandó.

ESKÜVŐ. Novák Éva és Szőke Ernő 10-én, kedden este 7 órakor tartják esküvőjüket a Székese gyházban. (Mindenki külön értesítés helyett.)

A TÖRÖK KÁVÉ SEM LESZ MAR IGAZI. Isztanbulból jelentik: A török egyedárúsítási központ a kávékészletek gyárártására a kávé fűgével, gabonával és cikóriával való keverését tervezi.

SZÓFIÁBA ÉRKEZETT A BERLINI BOLGÁR KÖVET. Szófia. (MTI.) Kjuszevanov volt miniszterelnök, Bulgária jelenlegi berlini követe, szerdán jelentésselre Szófiába érkezett. Hosszabb megbeszélést folytatott Filov miniszterelnökkel.

MONTE CARLO A LEGMODERNEBB RÁDIÓÁLLOMÁS. A július közepén megnyitott montecarlói rádióállomás a világ legmodernebb adóberendezése, amelynek különleges készülékei lehetővé teszik, hogy egyszerre háromféle műsort adjon. A rádióállomás az Agel-hegyen épült és egy 36 kilovattos középhullámu, valamint egy 55 kilovattos rövidhullámu adóból áll.

Ujabb kiütéses tifuszmegbetegedések Törökországban. Isztanbul. (MTI.) Szerdán újabb kiütéses tifuszmegbetegedések történtek. Közel 2300 férfit és nőt fertőtlenítettek.

HALÁLOZÁS. Kulizs Lajosné 53 éves korában meghalt. Teemtése vasárnap délután 6 órakor lesz a Haller-kápolnában.

KÉPVISELŐI BESZÁMOLÓ AZ ELES-DI JARASBAN. Körtsmáros László országgyűlési képviselő vasárnap három élesdvidéki községet látogat meg, hogy ott az Erdélyi Párt nagyválasztmánya előtt képviselői beszámolót tartson. Körtsmáros Lászlót körútján elkísérik dr. Medvigy Ferenc felsőházi tag és Szabó János országgyűlési képviselő. Dél előtt fél 12 órakor Eleden, délután pedig Nagykakucsón és Örvenden lesznek képviselői beszámolók.

Titokban bevallhatja,
 Termelőben sok a hiba!

Kováts fűző és melltartó:

„Karcusit és formát adó.”
 Formásító strandfűzők hozott anyagból.

Repülőhídon áthalad.

Szent Gellért-u. 10 alatt.

SZÉKELY GONDOK. Kovács Kálmán, Csík vármegye főispánja értekezletet hívott össze, hogy megtárgyalja a székelyföldi paphiányt és a székely cselédlányok gondozását. Szász Gerő, Csíkszereda polgármestere azt javasolta az értekezleten, a sokgyermekes székely családok tehetséges gyermekeinek négy elemi után tegyék lehetővé, hogy papi pályára léphessenek. A cél érdekében Csíksomlyón a Szent Ferenc-rendi barátok felügyelete alatt papnevelő intézetet kell létesíteni. Az értekezlet résztvevői kérték a hatóságokat, tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy hazahozzák az idegenben szolgáló székely cselédlányokat, azok otthon megélhetést találjanak.

Körözölevelet adtak ki egy magán-tisztviselő ellen. Érsekújvár. (MTI.) A CIKTA gyár megbízólevelével elküldötte Tamási Albert nevű tisztviselőt, hogy vegyen fel háromezer pengőt. Tamási a megbízólevelet 8577 pengőre hamisította, a pénzt felvette és megszökött vele. Elrendelték körözését.

Meghalt egy híres francia kutató. Párizsban 42 éves korában elhunyt dr. Leon Girard, külföldön is ismert rákkutató. Girard értékes eredményeket ért el a rák rádium-sugarakkal való gyógyítása terén és mint sok más kutató és orvos, a rádiumsugarak áldozata lett. Már egy éve kénytelen volt visszavonulni munkájától és hónapokig tartó kínos szenvedések után halt meg. Girard számos párizsi kórház főfelügyelője volt és rövid idővel halála előtt Pétain marsall elismerése jeléül a becsületrenddel tüntette ki.

Kolozsváron a legkisebb a csecsemőhalálozási arányszám. A múlt évi kimutatások adataiból Solyom Sándor kolozsvári tiszt főorvos megállapította, hogy Kolozsváron a csecsemőhalálozás arányszáma a 10 százalékot sem éri el. Így az arányszám Kolozsváron legkisebb az egész országban.

35.000 mázsa kenyérgabonát kérnek a háromszéki gazdák részére

Gróf Teleki Béla felhívása az erdélyi gazdákhöz

Az „Erdélyi Gazda” augusztusi száma az alábbi felhívást közli:

SEGITSUNK
BAJBAJUTOTT HÁROMSZÉKI GAZDATESTVÉREINKEN!

A hajnaltól késő estig dolgozó gazda megelégedéssel szemlélte július első napjaiban munkája méltó eredményét — a mindenféle kalászból szőkő, majd kasza alá hajló vetést.

A természet nagy ígérete — a várható termés — biztató reménységgel töltött el valamennyiünket. Annyi megpróbáltatás után, melyeket az utóbbi években történelmi és természeti csapások alakjában egyaránt el kellett szenvednünk, végre újabb biztató jel mutatkozik. A verejtékes munka nyomán áldás fakad és minannyiunk asztalára nagyobb darab kenyér kerül. A gazda sorsa különösen kiszámíthatatlan. Tevékenysége — legyen bár a legáldozatosabb és legközelebbi — pillanatok alatt semmivé válhat. Ez történt Háromszékben is.

Az alázduló jég- és vízárdat, a már jóformán kész, sokat ígérő vetéseket megsemmisítette. A történetek felett nem térhet napirendre egyetlen erdélyi magyar gazda sem. Gyűléseken, gazdanapokon oly sokszor hangoztatjuk, hogy valamennyien egy nagy családnak, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesületnek vagyunk a tagjai.

Gazdatestvéreim, be is kell bizonyítanunk és meg kell mutatnunk az egész országnak, hogy az a nagy egyesség, amelyet egy évszázad vihara alkított ki sorainkban, nemcsak üres szóbeszéd, hanem élő valóság, mely tettekben nyilvánul meg és a legnagyobb áldozatok meghozatalára is képes. Ilyenkor kell a közösségnek, de elsősorban betel — önmagunknak — megmutatnunk, hogy a közösségi szellem a legnagyobb megpróbáltatások idején olyan egygyver, mely nem ismer semmi akadályt. Ott segít, ahol a legnagyobb a baj és nyomorúság. Ma neked, de holnap talán nekem lehet szükségem rá.

Ne feledjük egy pillanatra sem, hogy a legrettegőbb világegés kettős közepén élünk. Az áldozat, melyet a balsors által sújtott gazdatestvéreinkért kell meghoznunk, valójában nem is áldozat, hanem önkéntes dzsima, mely a testvéri közösségünkben élő erdélyi székely gazdaságainak családjának asztalára jutlat az inségyben egy olyan darab kenyeret, melyre a sors forgandósága következtében bármikor a szerencsésebb és ma nagy terméssel rendelkező gazdának is szüksége lehet. Ne feledjük, hogy itt a veidmag kérdéstől is szó van, amely pedig a következő évi kenyérünket jelenti.

Nem kérünk könyöradományokat. Önmagán, lelkiismeretén, de elsősorban hazáján segít az a magyar, aki a mostani körülmények között bajba jutott testvére támogatására siet. Számításaink szerint 35.000 q kenyérgabonáról kell gondoskodnunk.

Ki kell ennek a gyűjtésnek terjednie egész Erdély területére, minden gazdakörünkre. Az EMGE-nek ma

annyi tagja van, hogy ha abból a többletből, amit az idén elcsépelünk, mindenik ad be valamit — de számszan akár egy mázsát is rendelkezésre bocsáthatnak — akkor már nyert ügyünk van. Nem kell önmagunk és

Hogyan történik a gyűjtés

Az Erdélyi Gazda szeptemberi száma ismerteti a segélyezés gyakorlati módját is. Csépléskor minden erdélyi magyar gazda, akit elemi csapás nem ért, holdanként 10—20 kg. kenyérgabonát, ha teheti, még többet is adjon ingyen a jégkárosult gazdák megsegítésére. Az adomány eljuttatásának módja az, hogy a gazdakörben kibocsátott iverken összeírják a felajánlást és a cséplés befejezése után a gazdaköri elnök vagy helyettese által kifizetett napon és az ő jelenlétében a gazdák átadják a felajánlott gabonát a legközelebbi gabonakereskedőnek

nemzetünk előtt szégyenkezünk, hogy fősvény gyámoltalanok módjára viselkedtünk. Aki EMGE tagnak vallja magát, jól tudom, hogy egy sem vonja ki magát ebből a testvéri segítő és a világegés közepette becső arcvonulat építő, önkéntes adózás alól. Az EMGE jó- és balsorsban sokszor sietett támogatástokra. Most rajtunk a sor.

Magad és családod boldogulását biztosítod, ha adsz. Aki pedig önmagán segít, azt az Uristen is megsegíti.

TELEKI BÉLA gróf,
az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület elnöke

vagy Futura albizományosnak kettős nyugta ellenében. Egyik nyugtát a gazdaköri elnök veszi át és azt beküldi a megyei EMGE kirendeltség vezetőnek, a másikra ugyanakkor ráírja a gazdaköri elnök, hogy „másor-példányát átvettem” és aznap dátumot és az a gazdánál marad, hogyha gabonájaról elszámoltatják, igazolni tudja magát. A nyugta ellenében átadott gabona mennyiségének a Háromszék megyébe juttatásáról a hatóság gondoskodik, azzal a gazdának semmi gondja sincsen.

Tartoznak-e díjazni a munkaadók alkalmazottaikat a lövészkötelezettség ideje alatt?

Ugy kell beosztani a munkaidőt, hogy a munkavállaló ne mulasszon munkaidőt

A nagyváradói Kereskedelmi Csarnok a következőkben rendeltet közli:

A 91.60—1939. M. E. sz. rendelettel szabályozott és a honvédelemről szóló 1939. II. t. c.-n alapuló lövészkötelezettség gyakorlásával kapcsolatban ismételtelen felmerült az a kérdés, hogy a munkaadók az alkalmazottakat a munkaidőből lövészkötelezettség teljesítésére fordított idő alatt is díjazni tartoznak-e vagy sem. Az ipartügyi miniszter ur e kérdésben 19.575—XIII.—1943. számmal az alábbi szövegű döntést hozta:

A honvédelemről szóló 1939. II. t. c. 72. §-a értelmében a munka vagy szolgáltatónak a lövészkötelezettség teljesítésére kellő szabadidőt kell e lövészkötelezett részére engedni és e lövészkötelezettség teljesítése miatt a lövészkötelezettet hátránnyal sújtani, munkából vagy szolgáltatásból elbocsátani nem szabad.

E rendelkezés értelmével kapcsolatban felmerült ketelyek eloszlatása végett a honvédelmi, valamint a kereskedelmi és közlekedésügyi miniszterrel egyetértve az alábbiakat közlöm:

A lövészkötelezett munkavállaló munkaidejét a munka- vagy szolgáltatónak — a tennálló jogszabályok korlátai között — úgy kell beosztani, hogy a lövészkötelezett munkavállaló a lövészkötelezettség teljesítése miatt a munka- vagy szolgáltatónak gazdaságában, vállalatában, üzletében, üzemében stb. megállapított munkaidőből ne mulasszon.

Megállapított munkaidő alatt azt a munkaidőt kell érteni, amely a munka, vagy szolgáltatónak gazdaságában, vállalatában, üzletében, üzemében stb. az ott irányadó munkafeltételek (szolgálati szerződés) szerint van megállapítva a lövészkötelezett munkavállalóra és a vele együtt hasonló munkakört betöltő többi alkalmazottra néve. A jogszabály szerint megengedett leghosszabb munkaidőt tehát csak abban az esetben szabad az előző rendelkezésben foglaltak alkalmazásában megállapított munkaidő alatt érteni, ha az említett munkafeltételek szerint a lövészkötelezett munkavállalóra és a vele együtt hasonló munkakört betöltő többi alkalmazottra ez van valóságos munkaidőként megállapítva.

Ha a munka, vagy szolgáltatónak akar az egyébként tennálló jogszabályok korlátaira tekintettel, akár saját elhatározásából — a lövészkötelezett munkavállaló munkaidejét úgy osztja be, az alkalmazott a megállapított munkaidejéből a lövészkötelezettség teljesítése miatt mulaszt, a munkaadó az alkalmazottnak a mulasztás tartamára is köteles bért fizetni, tehát az alkalmazott heti, havi vagy napi béréből ezen címen semmit sem vonhat le ötbet vagy teljesítményéből esetében allagos összereserést mulasztott időre is köteles megfizetni.

A munkaadó vagy szolgáltatónak, aki az 1939. II. t. c. 72. §-ában foglalt rendelkezések ellenére, illetőleg meghatározásokkal össze nem egyez-

tethetően lövészkötelezett munkavállalójának munkaidejét a többi hasonló munkakört betöltő alkalmazott munkaidejénél rövidebb időben állapítja meg és annak következtében az ilyen alkalmazottja részére kevesebb bért fizet, vagy aki a lövészkötelezett munkavállaló munkaidejét úgy osztja be, hogy abból a lövészkötelezettség teljesítése folytán mulaszt, de az így elmulasztott időre járó munkabért nem fizeti meg teljes egészében, e cselekmények bármelyike miatt lövészkötelezett alkalmazottját hátránnyal sújtó munkaadó büntetőjogilag felelősségre vonható.

A lövészkötelezettség teljesítésének részletes szabályozásáról szóló 9160—1939. M. E. sz. rendelet 5. §-a értelmében a magánalkalmazotti viszonyban álló lövészkötelezettnek nem köztisztviselői munka- vagy szolgálatadója, ha lövészkötelezett alkalmazottjának a lövészkötelezettség teljesítésére kellő szabad időt nem enged, vagy ha lövészkötelezett alkalmazottját a lövészkötelezettség teljesítése miatt hátránnyal sújtja, vagy alkalmazásából elbocsátja — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A kihágás miatt — az 1939—II. t. c. 212. §. (1) és (2) bekezdésének alkalmazásával — kiszabható pénzbüntetés nyolcezer pengőig terjedhet. A kihágás elbírálása a közigazgatási hatóságnak a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőr büntető bíróságnak (harmadfokos a m. kir. belügyminiszteriumban szervezett kihágási tanács) hatáskörébe tartozik.

A fentebb közölteteket a székelyhatárőrszázalaj kötelezettségben lövészkötelezettséget teljesítő munkavállalók tekintetében is alkalmazni kell.

Nagyvárad, 1943. augusztus hó 6. Nagyvárad, Kereskedelmi Csarnok miniszteri biztos megbízásából: Vargha Gyula s. k., titkár.

Felhívás a dohánytermesztésre kötelezett gazdálkodókhöz

Az ipari növények termesztésének szabályozása, valamint a cukorrépa és a dohány termesztésére vonatkozó egyes rendelkezések tárgyában kiadott kormányrendelet 8. §-ának (5) bekezdése értelmében a pénzügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértve dohánytermesztésre kötelezheti azt a gazdálkodót, aki 1000 kat. holdnál nagyobb szántóterületet magában foglaló ingatlanon gazdálkodik. Az említett rendelet kötelezte ezeket a gazdálkodókat arra is, hogy lakóhelyüket és szántóterületüknek nagyságát a rendelet hatálybalépésétől számított 15 nap alatt a Dohányjövődék központi igazgatóságának bejelentésük. Ez a határidő 1943 július 28-án lejárt, de ez időpontig csak kevés gazdálkodó jelentette be a fentebbi adatokat.

Tekintettel arra, hogy a bejelentés elmulasztása a rendelet 24. §-ában foglalt büntetőrendelkezések alkalmazását vonhatja maga után, a m. kir. Dohányjövődék ezúton is felhívja mindazokat, akik 1000 kat. holdnál nagyobb szántóterületet magában foglaló ingatlanon gazdálkodnak és bejelentési kötelezettségüknek eddig eleget nem tettek, lakóhelyük és szántóterületük nagyságát a m. kir. Dohányjövődék központi igazgatóságának (Budapest, II. Iskola utca 13.) haladéktalanul jelentésük be, akár termelnek ingatlanukon dohányt, akár nem.

Véres szerelmi dráma Kecskeméten

Kecskemét. (MTI.) Felsőszentkirálypusztán a H. Kiss József alkalmazásában álló Pál Ferenc 28 éves lovászlégeny szemet vetett a gazda 15 éves, örökbefogadott Teréz nevű leányára. A gazda megtiltotta az udvarlást, mire a légeny kilépett a szolgálatból. Amikor a leány egyedül maradt, Pál visszament a házba, de a leány elutasította. Pál elkésere-dve hazament és egy éles késsel tért vissza. A leány felé szurt, aki karjával védekezett.

Átvágta karján az ütőeret Pál, azután a menekülő leány után vetette magát, földrepergette és mellébe szurta a kést. A szerencsétlen lány néhány perc alatt kiszervenvedt. Pál azután az éles késsel saját nyakát vágta el és úgyszólván teljesen elválasztotta a fejet a törzsétől az erős vágással. Pál azonnal meghalt.

Megdrágul az üveg

A közszükségleti cikkek közül talán az üveg volt az egyetlen, amely nem tartott lépést az általános áremelkedéssel és mindössze egy ízben történt áremelés az üveg-szakmában, amikor is az illetékes hatóság az akkori árakhoz 26 száza-

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

lékos felárát engedélyezett.

A közellátási minisztérium rendelkezése alapján most lényegesen áremelés történt az üvegiparban is. Az újabb felár 50 százalék körül mozog.

Az áremelésnél háromféle kategóriát állapítanak meg. Legkisebb a percentuális emelés, az úgynevezett gyári úton előállított préselt üvegnél, valamivel nagyobb a fúvott üvegeknél — ide tartoznak bele a legnépszerűbb és most különösen sokat vásárolt befőttes üvegek — és a legnagyobb az emelés az úgynevezett luxus üvegeknél. A differencia a három kategória között azonban mindössze két-három százalék lesz.

Ezzel az emeléssel kapcsolatban az üvegek márkázási díját is, természetesen a teljes üvegek márkázását is.

Tárgyalások egy szatmári üvegyár üzembehelyezéséről

A Károlyi-uradalomtól került a mostani bérlő kezére Szelestyén, Szatmár-megyében két kemencével rendelkező és naponta mintegy 50 mázsa üveg előállítására alkalmas gyár. Jelenleg a kissé ódon, de a mai viszonyok között még mindig haszonnal termelő vállalat üzemen kívül áll. Jelenleg különböző tárgyalások folynak részint új tőkes bekapcsolásával, részint pedig szövetkezeti elgondolás alapján a gyár üzembehelyezéséről, annival inkább, mivel a szükséges nyersanyagok biztosíthatók.

Augusztus végére megállapítják az iparcikkek új árát

Egy hónapja folyik már az új árszínvonal és áregyensúly kialakításának nagyjelentőségű munkája, de még nem fejeződött be. A közellátási minisztérium illetékes osztályai teljes erőfeszítéssel dolgoznak, az ipari s kereskedelmi érdekképviseletek lázas sietséggel készítik az új kalkulációkat. Az alapvető rendeletek keretein belül folyik az árak és költségek kiegyenlítése és már a gazdasági élet igen sok területén elkészültek és életbe léptek az új árak, máshol viszont még csak a következő hetekben fejeződik be a munka, ahol az általános rendelkezéseken túl a speciális szakmai sa-

játosságokat is figyelembe kellett venni.

Illetékes felfogás szerint ez a munka még körülbelül négy hetet vesz igénybe.

Augusztus végéig minden kétséget kizáróan befejeződik az árak kiegyensúlyozásának nehéz feladata. Akkor azonban egész közgazdasági életünk számára nagy könnyebbséget jelent majd, hogy szilárd rögzített árakkal és költség-elemekkel tudnak számolni. Egyébként az új árhelyzetnek az is az előnye lesz, hogy biztosítani fogja a közellátási irányítás egyöntetűségét.

Cellulózé kukoricaszárból, nádból és szalmából

A Magyar Gazdaságtájékoztató Bizottság amely néhány hónap előtt alakult, hogy a közép-európai gazdasági együttműködést ápolja, másfelől pedig a hazai nyersanyagok jobb kihasználásának lehetőségeit dolgozza ki, megalakulása után azonnal albizottságot küldött ki a magyar cellulóze-utánpótlás lehetőségeinek tanulmányozására.

Az albizottság jelentésével elkészült és arfa a megállapításra jutott, hogy a faköszőrületből gyártható cellulóze kikapcsolásával is tekintélyes mennyiségű cellulóze lehetne a mezőgazdasági termelés mellékanyagainak feldolgozása útján szerezni. A kísérleti eredmények szerint nemcsak kukoricaszárból lehetne elsőrendű cellulózet elő-

állítani, hanem nádból és szalmából is. Az elgondolás szerint egy kisebb üzem is évi 10.000 vagon cellulózet tudna produkálni kukoricaszárból, a begyűjtött nádból és szalmából, amit fokozatosan, az egyes termelési gócpontokban elhelyezett üzemek útján aránylag kisebb befektetéssel is hatvan-hetvenezer vagonig lehetne növelni, ami a hazai műselyemgyártás és műfonalgyártás szükségletét jelentős százalékban fedezné.

A további kísérletek döntik majd azt el, hogy az így gyártott cellulóze alkalmas-e papírgyártási célokra, vagy csupán egyes és speciális papírféleségeket lehetne ezen az úton termelni.

SPORT

Kitűnően szerepeltek az NSE teniszesei az erdélyi kerület teniszbajnokságain

Az erdélyi kerület július 30 és augusztus 2 között rendezte teniszbajnokságát, az elmaradt és később játszott döntők miatt annak részletes eredményeit csak most közölhetjük. Az eredményekből kitűnik, hogy a verseny Nagyvárad NSE színeiben szereplő játékosai igen szépen szerepeltek, minden tekintetben méltók voltak városunk sporthirnevéhez. Részletes eredmények a következők:

Csapatverseny: Férfi csapatversenyben I. Kolozsvári T. C. II. Nagyvárad S. E. **Női csapatverseny:** I. Nagyvárad S. E. II. Kolozsvári EE A. C. III. Kolozsvári T. C.
Egyéni verseny: Férfi egyes I. oszt. I. Pusztay KTC II. Paulini KEAC. III. Dóczy dr KTC és Mal-

nassy KEAC. **Női egyes I. oszt.:** I. Liska NSE. II. Haásné KEAC. III. Paálné NSE és Baátné KTC.

Férfi páros I. oszt.: I. Kovács, dr Miskolczi NSE. II. Pusztay, dr Dóczy KTC. III. Paál dr, Perczei NSE Paulini, Tamás KEAC.

Vegyes páros I. oszt.: I. Pusztay, Baátné KTC. II. Kovács, Liska NSE. III. Haás, Haásné KEAC és dr Dóczy, Trenka KTC.

Férfi egyes II. oszt.: I. Laczkó KEAC. II. Dr Perczel NSE. III. Grigercsik KTC és Tamás KAC.

Női egyes II. oszt.: Szóvárdyné KTC Benedek KEAC. Paálné NSE és Kiss KEAC.

Vegyes páros II. oszt.: Grigercsik, Szóvárdyné, Dr Perczel, Paálné NSE. Vásárhelyi, Benedek KEAC.

Szent László nyomda R. T. Nagyvárad

Csöp betűkkel berendezett könyvnyomdája készít mindenemű nyomtatványokat, izléses kivitelben.

Rendeléseket felvesz telefonon is a nyomda. Telefon 12-27.

Folyóirat-szemle

Megjelent a Nép és Család-védelem

Megjelent az Országos Szociális Felügyelőség folyóiratának, a *Nép- és Családvédelem*-nek 143. évi 7-ik száma. Az új szám Valkó László dr „A Közléti Szövetkezetek termelő üzemei és a szociális intézmények közellátása” című cikkével kezdődik. Gárdos Miklós: „A szociális gondozás fogalma” és Csizmadia Andor: „Magyar munkásfőiskolák” címen ír érdekes értékelést. A figyelőrovatban Tóth Béla: „Szociális biztonság és a Beveridge terv” cím alatt foglalkozik az új angol tervvel. Füst Molnár Sándor: „Magyar tervgazdaság felé”. „A debreceni nyári egyetem” című cikkei következnek. A Közléti Szövetkezetek munkájával kapcsolatban Z. Elek Béla: „Az öt holdon aluli zsidó birtokok birtokbavétele Zemplén vármegyében” címen ismerteti ezt a nagyfontosságú birtokpolitikai akciót. — Ezenkívül könyvszemle, folyóiratszemle, törvények, rendeletek és körrendeletek ismertetése teszik teljessé az e havú számot. Egyes szám ára 50 fillér. Előfizetés egy évre 6 pengő. Kapható az IBUSZ pavillonokban és könyvkereskedőknél. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Urtutca 39. Telefon: 160-095.

A falu tanácsadónője

A lengyel fennhatóság alatt állott területeken, ahova sok német családot telepítettek a háború alatt, új női foglalkozás született. Az új hivatást vállaló nőknek feladata abban áll, hogy a háziasszonyokat munkájuk és életük minden kérdésében segítséggel és tanáccsal lássák el. Egy ilyen segítség megszervezését ezen területek elhanyagoltsága következtében előállott különleges viszonyok tették szükségessé. A német kormány azon van, hogy a mezőgazdaság megszervezése folyamán az asszonyok is megfelelő szakképzettségben és vezetésben részesüljenek, hogy teljesítményeik ne maradjanak el a Német Birodalom asszonyainak eredményei mögött. Ebből a célból a háztartás és a mezőgazdaság minden ágában jártas asszonyokat és leányokat küldenek ki egyes községekbe, akiknek az a feladata, hogy a legidősebb szempontok szem előtt tartásával irányítsák és el- lássák tanáccsal az asszonyokat, a házkörüli és mezőgazdasági munka terén. Ez a falu tanácsadónője, aki látogatások és rendszeres megbeszélő-napok során például kioktatja a nőket baromfi-tenyésztésre, kertek gazdaságos megtervezésére, vetőmagvakat oszt ki, stb. Ha a községben nem lenne még népgondozó, úgy a falu tanácsadónője az egészségügyi feladatokban is közreműködik. A munka terén sokoldalú és igazodik a körülményekhez. Az asszonyok számára, akikte mostanában rendszerint az egész gazdaság terhe nehezedik, nélkülözhetetlen segítségé vált ez az új hivatást betöltő asszonytárs.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 8.

7.30 Fohász, Szózat, Reggeli zene.
8.15 Hírek.
8.30 Öszinte beszéd.
9.00 Szórakoztató zene.
9.30 Egészségügyi kalendárium.
10.00 Református istentisztelet. Igét hirdet Ravasz László dr püspök.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a királyi udvari és varplebania templomból. A szentbeszédet Kózi Horváth József dr mondja.
12.15 Levente-műsor.
12.55 Rádiózenekar.
13.45 Hírek.
14.00 Művészlemez.
15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
15.45 Dal, tánc, hangulat.
16.30 Hírek magyar, német, román szlovák és ruszin nyelven.
17.00 Ravel: La valse, táncműve.
17.40 Vöröss Sári és Ignáth Gyula magyar nótákat énekel.
18.25 Nagykovácsi Ilona csevegése.
18.35 Károlyi Gyula Chopin-műveket játszik.
19.00 Könnyű zene, könnyű percek.
21.00 Szelezky Zita verseket mond.
21.15 A Légierők fuvózenekara.
21.40 Hírek.
22.00 Hangképek a vasárnap sportjáról.
22.30 Táncczene.

Budapest II.

10.00 Mindenből egy keveset.
12.15 Kamarahármas.
15.00 Az 1. honvédegyalgezdred zenekara.
16.25 Magyar filmzene.
19.00 Károlyi Gyula Liszt-műveket zongorázik.
19.20 Dánielne Lengyel Laura előadása.
19.50 Nagy mesterek, örök művek.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 9.

6.00 Úzen az otthon, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő, Torna.
6.45 Reggeli zene.
7.00 Hírek.
10.15 Székesfővárosi Tűzoltózenekar.
11.15 Poulence; Hajnali muzsika.
11.40 Lonaghy A. István előadása.
12.10 Rendőrzenekar.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Weidinger Ede szalonzenekara.
15.00 Délutáni muzsika.
15.30 Péchy Horváth Rezső előadása.
15.55 Folyámerők fuvózenekara.
17.00 Palócország gazdái között.
17.15 Szalonótós.
17.45 A világirodalom gyöngyei.
18.15 A rádiózenekar műsorából.
18.30 Kardos Árpád előadása.
19.00 Evelina, Rádiójáték.
19.50 Operettrészletek.
20.45 Felolvasás.
21.05 Farkos Józsa cigányzenekara.
22.10 Kétzongorás játék.
22.30 Dvorzsák: V. szimfónia.
23.15 Táncczene.

Budapest II.

16.15 Roész Emil szalonegyüttes.
19.00 A filozófia mesterművei.

KEDD, AUGUSZTUS 10.

6.00 Úzen az otthon, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő, Torna.
6.45 Reggeli zene.
7.00 Hírek.
10.15 Sovinszky László szalonzenekara.
11.15 Dalok és hangszerszólók.
11.30 Divattudósítás.
12.10 A 1. honvédegyalgezdred zenekara.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 A folyámerők szalonzenekara.
15.00 Szórakoztató muzsika.
15.45 Gyermekdelután.
17.00 Govrik Elemér verseiből.
17.10 Horváth Dudás Józsa cigányzenekara.
17.40 Rónay András dr előadása.
18.10 Szórakoztató zene.
19.00 Fellegi Teri énekel.
19.20 Közvetítés Borszékfürdő.
19.50 Bohémélet, Dalmú.
22.10 Melles Béla zenekara.
23.00 Filmdalok.

Budapest II.

16.15 Szórakoztató zene.
19.00 Mezőgazdasági félóra.
19.20 Faragó Ibolya zongorázik.
20.00 Hegedűs Nóra előadása.
20.25 Csorba Gyula cigányzenekara.

SZERDA, AUGUSZTUS 11.

Budapest I.

6.00 Úzen az otthon, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő, Torna.
6.45 Reggeli zene.
7.00 Hírek.
10.15 Zenekari muzsika.
11.15 Hercsuth Ilona zongorázik.
11.40 Möriz Pál elbeszélése.
12.10 Országos Postászenekar.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Rádiózenekar.
15.00 Budapest honvéd őrzászlóalj zenekara.
15.30 Felolvasás.
17.00 Horváth Jenő tánczene-együttes.
17.35 Látogatás Pásztor János szobrászművésznél.
17.45 Verecs Endre énekel.
18.00 Honvédműsor.
19.00 Művészlemez.
20.00 Zengő századok.
20.45 Vidák József cigányzenekara.
22.05 Hangképek a Szent István kupa elődöntő mérkőzéséről.
22.20 Táncczene.
23.00 Rádiózenekar.

Budapest II.

16.15 A zongora mesterei.
19.00 Markó Árpád előadása.
19.25 Táncczenék zongorán.
19.45 Pünkösdi Andor előadása.
20.05 Rádiózenekar.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 12.

Budapest I.

6.00 Úzen az otthon, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő, Torna.
6.45 Reggeli zene.
7.00 Hírek.
10.15 A rádiózenekar műsorából.
11.15 Gordonka-művek.
11.40 Külföldi híradó.
12.10 Ilnczy László szalonzenekara.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Légierők fuvózenekara.
15.00 Roész Emil szalonegyüttese.
15.55 Közművelődési előadásorozat.
17.00 Magyar nóták.
17.50 Csillagnézés.
18.10 Az Operaház zenekara.
19.35 Sganarelle, Vigjáték.
20.20 Géczy Barnabás zenekara.
20.45 Jékely Zoltán elbeszélése.
21.05 Táncczene.
22.10 Dal, tánc, hangulat.
23.10 Magyar nóták.

Budapest II.

19.00 Könnyű muzsika.
20.10 Kardos Tibor dr előadása.
20.30 Eyssen Irén énekel.

PÉNTEK, AUGUSZTUS 13.

Budapest I.

6.00 Úzen az otthon, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő, Torna.
6.45 Reggeli zene.
7.00 Hírek.
10.15 Weidinger Ede szalonzenekara.
11.15 Dalművészletek.
11.40 Ács László dr felolvasása.
12.10 Rendőrzenekar.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Szalonótós.
15.05 A Ferencvárosi Dalárda.
15.20 Hézszer Zoltán előadása.
15.55 A rádiózenekar műsorából.
17.00 Táncczene.
18.00 Német hallgatóinknak.
18.20 Budapest honvéd őrzászlóalj zenekara.
19.00 A rádió hangversenydobogóján.
19.50 Kittenberger Kálmán felolvasása.
20.10 Rádiózenekar.
21.10 Komjáthy Aladár verseiből ad elő.
22.10 Pertis Pali cigányzenekara.
22.50 Operettrészletek.

Budapest II.

16.15 Gáspár Lajos cigányzenekara.
19.00 Könnyű dalok.

19.35 Morlin Adorján felolvasása.
20.15 Gosztanyi Gyula dr előadása.
20.35 Exotikus dalok.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 14.

Budapest I.

6.00 Úzen az otthon, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő, Torna.
6.45 Reggeli zene.
7.00 Hírek.
10.15 Könnyű muzsika.
11.15 Mihó Ida énekel.
11.40 Zirezy Ilona előadása.
12.10 Sovinszky László szalonzenekara.
13.30 Honvédeink üzennek, A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 A rádiózenekar műsorából.
15.00 Művészlemez.
15.30 Luby Margit előadása.
17.00 Szabó Ilonka csevegése.
17.10 Nagykovácsi Ilona énekel.
17.50 Somogyi Gyula csevegése.
18.20 Hangképek innen-onnan.
19.00 Székesfővárosi zenekar.
21.00 Hosszú ének.
21.15 Pertis Jenő cigányzenekara.
22.05 Hangképek a Szent István-kupa elődöntő mérkőzéséről.
20.20 Rádiózenekar.
23.45 Ki mit szeret.

Budapest II.

16.15 Táncczene.
19.00 Mezőgazdasági félóra.
19.30 Bura Sándor cigányzenekara.
20.20 Germanusné Hajnóczy Rózsa előadása.
20.50 Wagner: Lohengrin.

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 15.

Budapest I.

7.30 Fohász, Szózat, Reggeli zene.
8.15 Hírek.
8.30 Öszinte beszéd.
9.00 Szórakoztató zene.
10.00 Egyházi ének és szentbeszéd az esztergomi bazilikából. A szentbeszédet dr Serédi Jusztinán biboros hercegprímás mondja.
11.15 Egyházi ének és szentbeszéd a Rózsák-terén levő magyar görög katolikus templomból.
12.15 Levente műsor.
12.55 Melles Béla-zenekar.
13.45 Hírek.
14.00 Művészlemez.
15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
15.45 Magyar nóták.
16.30 Hírek magyar, német, román, szlovák és ruszin nyelven.
17.00 A kacagó aréna.
18.00 Báro Dobihoff Lili riportja.
18.10 A Hungária Park tánczenekara.
19.00 Se szó se beszéd — muzsika.
19.45 Látogatás Nagy Ismre csikzógódj udvarházában.
20.00 Alkonyati séta a Margitszigeten.
21.05 Közvetítés a Hunnia filmgyárból.
21.40 Hírek.
22.15 Szórakoztató zene.

Budapest II.

10.00 Mindenből egy keveset.
12.15 Vonósnégyes.
15.00 Táncczene.
16.25 A Légierők fuvózenekara.
18.00 Basilides Mária énekel.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Irodai írógépszalt megvételre keresek. Cim a kiadóban. 505

Jó hangú cimbalom olcsón eladó. — Cim a kiadóban. 476

Eladó 3 darab befelé nyíló ablak 180x110 cm. Attila-u. 34. 479

Széna- és számaprést megvételre keresek. Cim a kiadóban. 511

Kombináltszoba, konyha, reklámér eladó. Verő asztalos, Kupcinus-u. 11.

Egy Remington írógép eladó. Luther Márton utca 17. szám.

Spárgatőköt minden mennyiségben vásárol Vegyi- és Élelmiszeripari r. t., Anyos Pál-u. 2-6. szám. Telefon 12-31. 527

100-as Mátra motorkerékpár eladó. Halász motorszerező, Török Ignác-utca 73. szám. 522

Motorkerékpárt jókarban levőt megvételre keresek 200-350 m³. Cim a kiadóban. 521

Butor: új modern francia dióháló eladó. Varju-utca 41. Megtekinthető dél. után 2-3, este 8-9-ig. 517

Allást nyec

Béltisztító szakmunkást azonnal felveszünk. Nagyvárad Húsiparosok Szövetsége Közvágóhíd. 513

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évj gyakorlattal vállalja, Varga, Danko Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

Paragázzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorae, Szilgigeti-u. 7. Telefon 14-21. 664

Könyvelést, üzleti könyveinek felfektetését, vezetését, felülvizsgálását, ügyvitel szervezést és felülvizsgálást szakszertűen és lelkiismeretesen intézi Tóth Gizella könyvelési irodája, Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29-26. 528

Ingatlan

Eladó több beköltözhető magánház, bérház és üzletház, telkek, szőlők, T. tanyá, Szilgigeti-u. 12. 493

2 szobás magánházat megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 409
Ingatlanadásvételi és kölcsönköveti. tési irodám Teleki-u. 2. **Jelinek.** 518
Eladó 300 holdas birtok 650.000-ért. — 35 hold föld 160.000-ért. — Több magánházak, bérházak, malmok, üzletek, Popovics ingatlanközvetítő iroda, Szent János-u. 6. Telefon: 1567. 525

Tizenkét holdas tanya Körmezőpusztán 21.000 pengő. **Jelinek** ingatlaniroda, Teleki-u. 2. 519

Három alkalmi vétel: ötüzletes és kéttakásos kifűző karban levő sarokház Ujvárosban nagyon forgalmas helyen. — Össztelepen sarokház 3000 négyzetméteres kerttel és szőlővel. — Olasziban kétszer kétszobás lakás bérház. — Szőlő egyholdas termékkel városához közel eladó. Jelinek ingatlaniroda, Teleki-u. 2. 520

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRO. és GÉPIRÓISKOLAJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.-42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. — Telefon: 29-78.

Lakás

Gyermeknélküli házaspár keres háromszobás összkomfortos lakást, esetleg albérletbe. Cim kiadóban. 526

Házaspár keres butorozott szobát külön előszobával, vagy konyhasználattal Olasz részén. Cim törvényeszkapusánál. 524

Elcserélném 2 szobás komfortos lakásomat 1 szobás komfortossal. Értekezni Vörösmarty-u. 49. 523

Kávéházakban és vendéglőkben kövte
MAGYAR LAPOK"-ot

KIADÓTULAJDONOS:
szent László-nyomda R. T.

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
a Szent László-nyomda Rt igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilgigeti-utca 5. szám.